

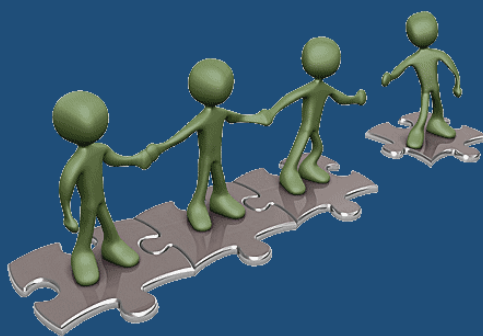
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони

ПРОУЧВАНЕ ПРОБЛЕМИТЕ НА УЯЗВИМИТЕ СОЦИАЛНИ ГРУПИ И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СОЦИАЛНА И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ "СТАМБОЛОВО- КЪРДЖАЛИ 54"

Декември, 2020

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение.....	2
II. Цели и очаквания резултати	2
III. Методология.....	2
IV. Уязвими групи – същност и проблеми	3
V. Проблеми и интереси на уязвимите социални групи на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“	8
VI. Резултати от проучване потребностите на уязвимите социални групи на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“	20
VII. Изводи и препоръки за подобряване на социално-икономическата среда, общинската и регионалната политика в социалната сфера в рамките на следващия програмен период (2021 – 2027) ..	45
VIII. Приложение.....	48

I. Въведение

Настоящият доклад за резултатите от извършено проучване „Проблемите на уязвимите социални групи и възможностите за социална и професионална реализация на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54“ е изготвен в изпълнение на дейности по под-мярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на СВOMP“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. Дейността е съгласно Споразумение за изпълнение на СВOMP № РД 50-37/20.04.2018 г. за прилагане на под-мярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за BOMP" и Заповед № РД 09-507/29.05.2018 г. за одобрение на финансова помощ по под-мярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за BOMP“ на Мярка 19 "BOMP" от ПРСР за периода 2014 - 2020

Проучването е изготвено през 2020 година, в периода между август и ноември, по възлагане на Сдружение „МИГ Стамболово-Кърджали 54“, и включва населените места от територията на МИГ в двете общини – Стамболово и Кърджали.

II. Цели и очаквания резултати

Основната *цел* на настоящото изследване е да се проучат проблемите и интересите на уязвимите групи – децата в неравностойно семейно положение и дългосрочно безработните на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“.

Като специфични цели е изведено:

- Да се систематизират и изведат препоръките, които предлагат решения за подобряване на социално-икономическата среда на територията на МИГ;
- Да се регистрират потребностите на социално-уязвимите групи за създаване на нови възможности и предпоставки за тяхната подкрепа на територията.

Очакваните резултати от изследването са:

- Проведена анкета с 40 респондента (*деца в неравностойно семейно положение и с техните родители*);
- Проведена анкета с 20 респондента (*безработни лица*);
- Обобщаване на резултатите и проблемите на двете целеви групи.
- Извеждане на предложения за подобряване на общинската и регионалната политика в социалната сфера през следващия програмен период (2021-2027).

Очаква се дефинираните насоки, изводи и препоръки да увеличат информираността за процесите и ресурсите на територията и да подобрят институционалния капацитет на МИГ Стамболово-Кърджали 54, като оптимизират и средата.

III. Методология

За да бъдат гарантирани качествени резултати от анализа е избрана методология, която включва подходящ инструментариум за набиране и анализиране на необходимата информация и данни:

- Проучване понятието „уязвими групи“ и проблемите, с които най-често се сблъскват;

- Описване средата и проблемите пред уязвимите групи на територията на МИГ-а.
- Теренно анкетно проучване сред заинтересованите страни на територията на МИГ-а;

IV. Уязвими групи – същност и проблеми

Същност и проблеми пред уязвимите групи

Това, което в социологията се дефинира като „група“ са двама или повече индивиди, които взаимодействат помежду си, приемат определени очаквания, както и задължения, като членове на групата и споделят обща идентичност. Според тази дефиниция обществото представлява по-голяма група, в която съществуващите социални групи са относително малки.

Под „уязвими групи“¹ или още „необлагодетелствани“ такива се има предвид групи, които са изправени по-висок риск от *бедност* и *социално изключване* от обичайния за населението. Могат да бъдат етнически малцинства, мигранти, хора с увреждания, бездомни хора и такива, страдащи от зависимости, самотни възрастни и деца, лишени от родителска грижа. Уязвимите групи, често срещат затруднение, като ниско образование, безработица или недостатъчна заетост. Това води до още по-голямо социално изключване. Не е възможно дефинирането на пълен списък на уязвимите групи, тъй като неговото съдържание се влияе силно от промените в социално-икономическия контекст. Примерен, неизчерпателен, списък на уязвимите групи включва:

- *Етнически малцинства;*
- *Хора, живеещи в бедност;*
- *Безработни;*
- *Хронично болни;*
- *Нетрудоспособни и хора с увреждания;*
- *Самотни родители;*
- *Бременни жени;*
- *Многодетни семейства с три и повече деца;*
- *Деца, лишени от родителска грижа, включително деца, настанени в институции;*
- *Бежанци, включително непридружени малолетни и непълнолетни;*
- *Жертви на насилие;*
- *Хора с ограничен достъп до публични услуги;*
- *Изолирани групи.*

Изброените групи не са взаимно изключващи се и често дадено лице може да принадлежи към повече от една група. В такива случаи уязвимостта става още по-голяма.

Под „социални различия“ се разбират значими разлики в показателите за благосъстояние между отделни обществени групи. Пример са разлики в доходите, неравен достъп до образование, здравеопазване и други важни услуги са също важен белег за социални различия.

Под „социално изключване“ се има предвид процеса, при който определени хора са изтласкани на ръба на обществото и са възпрепятствани от пълно участие в него поради своята бедност, или

¹ Речника на термините от сферата на социалната закрила и социалното включване“, публикуван на интернет портала на Европейската комисия;

поради липсата на базови компетенции и възможности за учене през целия живот, или в резултат от дискриминация. Това ги отдалечава от възможност за работа, доходи и образование, както и до социални и общностни мрежи и дейности. Те имат ограничен достъп до власт и до органите, вземащи решение, и така често се чувстват безвластни и неспособни да упражняват контрол върху решенията, които влияят върху техния ежедневен живот.

Уязвима група на пазара на труда са групи от обществото, които изпитват специфични затруднения да се включат активно в него (и най-вече да си осигурят работа). Обикновено като уязвими групи се квалифицират:

- *младежите*: заради липсата на професионален опит и трудностите за съчетаване на работа и образование;
- *хората с увреждания*: заради липсата на достъпна среда и обективните ограничения пред възможните варианти за заетост;
- *малцинствата*: заради обществени предразсъдъци и негативни нагласи;
- *лицата от отдалечени райони*: заради ограниченият избор на възможности за заетост, особено в тежки периоди за местната икономика.

В едно по-широко поле в концепцията за „уязвима група“ могат да бъдат квалифицирани и групи, чиито перспективи за намиране на заетост са негативно повлияни от *законодателната уредба и/или други фактори на средата*. Такава група са младите жени, които може да не получат възможност за работа поради правото си на отпуски за бременност и майчинство, както и нискообразованите и нискоквалифицираните лица, чиято продуктивност може да се окаже недостатъчна, за да оправдае заплащането дори на минимално установеното възнаграждение.

Подкрепа за уязвимите групи в страната в контекста на членството ѝ в Европейския Съюз (ЕС):

След старта на демократичните промени през 90-те години, в България се инициира реформа в социалната сфера, която обхваща социалните услуги и е в подкрепа на уязвимите групи.

Повишеното внимание към социално-уязвимите групи през периода на преход в България намира отражение в разработването на редица *национални планове, програми и стратегии* за съответните целеви групи – децата в риск, социално слабите, малцинствата, хората с физически и психически увреждания, бежанците и др.

След присъединяването на България към ЕС през 2007 г. реформата продължава, но не довежда очакваните от нея резултати. В политиката липсва цялостен подход и синхронизиране между институциите за приобщаване и активно включване на различните уязвими групи. Нашето законодателство е подчинено на Европейското по отношение на вече приетите регламенти и представлява дълъг процес на ратифициране на приетите от Европейското право норми. Политиките спрямо социално-уязвимите групи са актуална тема за всички държави – членки на Европейския съюз. Те са само един елемент от Европейската система за услуги от обществен интерес, но представляват важна част от Европейския модел и общество.

Компетенциите на ЕС по отношение предоставянето на социални услуги следва да се разглежда в контекста на концепцията за *споделената отговорност и компетентност* между ЕС и страните-членки. Страните-членки са свободни да дадат определение на понятието *услуги от обществен интерес* и съответните институции могат да регламентират *съдържанието на*

услугите и как те да бъдат *организирани, финансирани, предоставяни и контролирани*. Но от друга страна ЕС изисква страните – членки да спазват определени общи правила и принципи за регламентирането на съдържанието и предоставянето на услугите: 1. *Държавните органи на различните управленски нива да работят близо до гражданите*. 2. *Осигуряване на гражданите на достъп до качествени социални услуги на територията на страните-членки*. 3. *Прилагане на индивидуален подход и принцип на солидарността при предоставяне на социални услуги*. 4. *Изискване за участие на трета финансираща страна*. 5. *Въвличане на потребителите в процеса на тяхното предоставяне и администриране*. 6. *Децентрализация на организацията на социалните услуги от централно към местно ниво*. 7. *Възлагане на социални услуги от обществен интерес на частни доставчици*. 8. *Използване на различни форми на публично частни партньорства*. 9. *Прозрачност на политики и процедури*. 10. *Правна сигурност*. Въпреки приетите ангажменти от страна на политици и правителства в социалната сфера, и най-вече в приобщаването на уязвимите групи са нужни много усилия. Към момента ситуацията в страната е следната:

- Макар и започнала, реформата в сферата на социалните услуги не води до ефективните резултати, които се очакват от нея;
- В процеса на формиране и прилагане на политиката отсъства цялостен и синхронизиран подход между институциите за приобщаване и активно включване на различни уязвими групи;
- Много често услугите остават недостъпни и неадекватни на нуждите на потребителите;
- Липсва ефективна оценка на ефективността на прилаганите мерки, резултатите, които са постигнати в дългосрочен план; отговаря ли вложеното на постигнатото и доколко то е адекватно като решение;
- Силно бюрократизиране на системата за социална подкрепа;
- Слаб или никакъв контрол и влияние върху действията и решенията на местната власт, на които са прехвърлени огромна част от отговорностите за провеждане на социалната политика без достатъчно обезпечение с компетенции и ресурси за тяхното изпълнение.

И така, можем да обобщим, че *основните проблеми* са свързани с *липсата* на:

- A. Процес, който да координира и подкрепя комплексна обща политика в социалната област;
- B. Ефикасна рамка за политика в областта на социалната политика и политиката на социална сигурност;
- C. Инструменти за постигане на целите;
- D. Социален диалог;
- E. Динамика в процесите на интеграция;
- F. Индивидуален подход;
- G. Срочност на националните програми;
- H. Превенция и профилактика.

Като необходимо се смята приемането и гарантирането на следните принципи:

- Планирано и балансирано развитие на *социалната политика* на *национално ниво* по отношение на уязвимите групи паралелно в трите направления, която да гарантира за

уязвимите групи *материална подкрепа, реален достъп* до необходимите им услуги и изграждане на *достъпна среда*;

- Подобряване *координацията* в работата на институциите на отделните *управленски нива*, за да се гарантира успешна политика на подкрепа за уязвимите групи. От една страна, е необходима по-добра координация на институциите на централната власт, в съответствие с нормативните актове, стратегическите документи и финансиращите механизми, които определят правилата на действие. От друга, следва да се подобри и координацията на оперативно ниво между институциите на централно и местно ниво, които отговарят за развитието, планирането и предоставянето на услугите, и най-накрая да се създаде ясно и ефективно партньорство между местните власти и организациите, работещи в социалната сфера.

Отделните политики за подкрепа на уязвимите групи включват:

- Стратегическите, програмни и политически документи да бъдат преразгледани и осмислени в посока на допълняемост на мерките в политиките по доходите, за услугите и за осигуряване на достъпна среда;
- „Реални“ значими законодателни промени;
- Мерките по конкретните политики, ориентирани към конкретни целеви групи да са ангажирани с комплексния характер на проблемите и ангажиране на всички релевантни институции в планирането и реализацията им. Това ще доведе до осигуряване на услуги и подкрепа, които се случват в реална среда, така, че социалната подкрепа за уязвимите групи е допълваща и подпомагаща вписването им в общността и ползването на образователните, здравни и други услуги в общността;
- Ясни функции и правомощия на институциите, които имат отношение към подкрепата на уязвимите групи, които позволяват координация на дейността им;
- Услугите и подкрепата за уязвимите групи следва да бъде основана на ясни нужди, с определени и прозрачни приоритети. Такова планиране на подкрепата и услугите гарантира, че развитието и предоставянето на услугите и усвояването на публичните средства се осъществява по ефективен, икономически рационален и прозрачен начин. Познаването на потребностите на отделните целеви групи е от съществено значение за определяне на услугите, необходими за удовлетворяване на техните потребности. Особено значение в случая има отчитането на потребностите, свързани с моментно изпадане в нужда, което изисква краткосрочно и интензивно действие, както и от друга страна отчитането на потребностите на лица, които се нуждаят от дългосрочна грижа, продължаваща през целия им живот. Важно е да се отчете че голяма част от уязвимите групи имат нужда от продължителна подкрепа, но различна по интензитет. Познаването на потребностите на уязвимите групи в конкретната общност е гаранция, че оказваната социална подкрепа удовлетворява техните реални потребности. Планирането на развитието на услугите на регионално, не само на местно ниво, позволява да се предоставят услуги, за които потребностите в рамките на конкретната общност са ограничени. Голяма част от потребностите на уязвимите групи са резултат от неспособността им да се впишат в съществуващите социални модели. Планираното инвестиране на средства и развитие на услуги в областта на превенцията ще спомогне голяма част от уязвимите групи да получават подкрепа предварително за да не се допусне изпадането в тежко състояние и прилагане на специализирани и често свързани с повече

ресурси начини на подкрепа. Идеята е да се наблегне на социалните услуги. Те са ключов фактор за ефективно социално включване и участие в живота на обществото на уязвимите групи;

- Необходимо е социалните услуги да бъдат подкрепящи отделния индивид, семейство или група, а не да имат санкциониращ характер. В системата на социалните услуги разгърнатата мрежа от услуги в общността и доставчици в цялата страна има важна роля за осигуряване на по-добър достъп до качествени грижи за българските граждани. Междусекторните услуги, които включват здравни, образователни и социални дейности, са слабо развити, а това затруднява предоставянето на комплексна подкрепа на уязвимите групи. Именно, междусекторните услуги ще позволят по-добра индивидуализация на предлаганата подкрепа, по-точна оценка на потребностите и прилагане на мултидисциплинарен подход. Това изисква съвместни усилия и съгласувани мерки от страна на всички системи – социална, здравна, образователна, включително и културна;
- Да има ефективна подкрепа включваща осигуряването на подходящи социални помощи, услуги и адаптиране на средата. Да се вземат адекватни мерки, прилагани и предоставяни по начин, съобразен с конкретните и индивидуални нужди за уязвимите групи с цел да им създаде възможности за водене на самостоятелен и независим живот, да изпълняват социално значими роли и да бъдат активно участващи и допринасящи граждани в обществения живот. Ефективната подкрепа следва да включва материалната помощ, индивидуалната подкрепа и осигуряване на достъпна среда, включително и технически средства, целящи преодоляване на бариерите за комуникация и мобилност като подходящ транспорт и други адаптирани и улесняващи свободната комуникация и придвижване технически средства;
- Да има социална интеграция, включваща активно участие, вграденост във всички сфери на обществения живот. Като част от обществото мнението на уязвимите групи от хора е необходимо да бъде взимано предвид при формирането на различните политики;
- Да има социално приобщаване - Уязвимите групи от хора имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението към тях трябва да е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности;
- Да има индивидуален подход - Социалните услуги следва да бъдат персонализирани, да отговарят на конкретни потребности, да гарантират основни човешки права и да закрилят най-уязвимите групи;
- Да има прозрачност на политики и процедури;
- Да се осигурят по-добри възможности за работа и подкрепа на уязвимите хора;
- Да се повиши капацитета на професионалисти и представители на местната власт в малките населени места от областта да отговорят на потребностите на уязвимите групи и да осъществяват адекватно пренасочване към подходящи по предназначение и местонахождение услуги;
- Да се даде на уязвимите хора възможността да поемат отговорността, която по право е тяхна;
- Адекватно финансиране на дейностите в подпомагащите професии;
- Възможност за утвърждаване на авторитета и зачитане на ролята на социалните и здравни работници в политиките към уязвимите лица и групи в България;

- Адаптиране и ползване на най-добрите практики от опита на развитите социални държави в ЕС;
- Хармонизиране на социалните стандарти.

V. Проблеми и интереси на уязвимите социални групи на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“

Предмет на настоящото проучване са две целеви групи – 1) *деца в неравностойно семейно положение и техните родители* и 2) *продължително безработни лица* на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“.

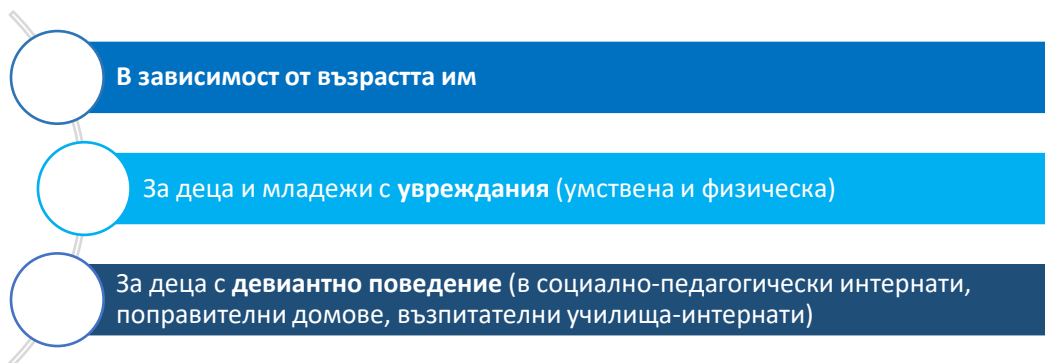
Под терминологията *"деца в неравностойно положение"* разбираме различни социални групи, категории и субкатегории деца. Най-често, този термин се среща с в международни документи на ЮНЕСКО. Смята се, че всяко дете, което е поставено в ситуации на неравнопоставеност спрямо останалите - т.е. намира се в неравностойно положение, попада в ситуация на риск. В този смисъл, в българското законодателство терминът *"деца в неравностойно положение"* също се дефинира като *"деца в риск"*. В Закона за закрила на детето² (чл. 11 от Допълнителните разпоредби) *"дете в риск"* е дете:

- чиито родители са *починали, неизвестни, лишени от родителски права* или чиито родителски права са *ограничени*, или детето е останало без тяхната грижа;
- което е *жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание* във или извън семейството си;
- за което съществува *опасност от увреждане* на неговото *физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие*;
- за което съществува *риск от отпадане* от училище или което е *отпаднало от училище*.

Част от факторите (причините), които обуславят риск за детето са:

1. В ситуация на бедност (живеещи в социално слаби семейства);
2. Оставени в неграмотност или отпаднали от образованието;
3. Деца без родители, или с един родител, или чиито родители са лишени или ограничени от родителски права;
4. Деца, основателно или неоснователно останали без родителска грижа (изоставени деца);
5. Настанени в специализирани институции, като могат да бъдат за деца:

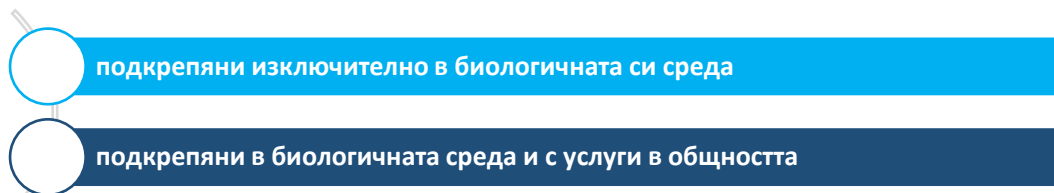
² <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2134925825>

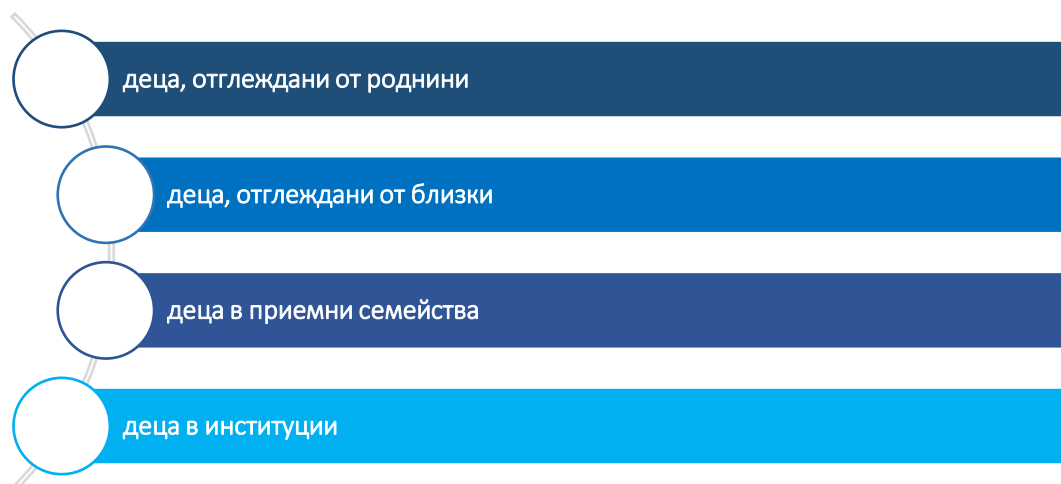
6. Деца със специални образователни потребности (деца с увреждания);
7. Деца на улицата;
8. Деца, жертви на насилие;
9. В ситуация на експлоатация на детския труд;
10. Деца, жертви на трафик;
11. Деца, жертви на престъпления;
12. Деца, извършители на престъпления;
13. Деца в интернет;
14. Деца - бежанци.

Според формата на грижа децата в риск могат да са:

1. Деца, отглеждани в биологичните семейства и в риск от изоставяне:

2. Изоставени от родителите деца, или деца без родители:

Едно дете може да се намира в няколко от посочените групи или категории – последователно или едновременно. Поради тази причина и строгото разграничаване на отделни категории и

субкатегории деца в неравностойно положение има до известна степен абстрактен характер. С тези квалификации по-скоро се идентифицират множеството и различни проблеми, пред които се изправят децата в неравностойно положение, както и тези, които социалната политика следва да решава.

Продължителността на безработицата е критерий, който позволява да се обособи категорията на трайно, продължително или още дългосрочно безработните. Съгласно Закона за насърчаване на заетостта³ под „*продължително безработни лице*“ разбираме безработни лица с непрекъснато поддържана регистрация в поделение на Агенцията по заетостта не по-малко от 12 месеца.

Проблеми и интереси на уязвимите социални групи на територията на община Стамболово:

Основният документ, който определя политиката за социално развитие в община Стамболово е Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, която действа с обхват 2016-2020 год. Очертани са следните приоритетни целеви групи на територията на общината:

- Деца и семейства, жертва на насилие и/или трафик;
- Уязвими семейства с деца в риск;
- Необхванати от социалната система възрастни лица с психически разстройства;
- Възрастни лица ползващи институционален тип грижа;
- Самотно живеещи стари хора със затруднения в самообслужването;
- Хора в риск, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги.

Общинската стратегия цели да 1) осигури подобро качество на живот на децата и семействата в риск; 2) да реализира целенасочени интервенции за активно социално включване на уязвимите общности; 3) да създаде необходимите условия за пълноценно участие и интеграция на хората в неравностойно положение в обществения живот. И трите формулирани цели в стратегията имат отношение към представителите на уязвимите групи в настоящото изследване – продължително безработни лица и деца в неравностойно положение. Обхватът на стратегията е определен въз основа на Анализ на потребностите от социални услуги на общинско ниво, като покрива територията на няколко съседни общини, включително обхващайки отдалечените населени места, в които живеят малобройни рискови групи.

В основата на стратегията са залегнали пет направления, според които следва да се осъществи социално въздействие, от които проблемите на продължително безработните лица и децата в неравностойно положение и техните родители имат най-вече отношение към направление 1, 2 и 3. Направление 4 и 5 също имат значение, макар и косвено, за проблемите, пред които уязвимите групи са изправени.

Направление №1 - Утвърждаване и подкрепа на социалните услуги в общността и приемната грижа - резултати от реализирания процес по деинституционализация за деца на територията на община Стамболово и реализиране процеса по превенция за рисковете групи деца и семейства

³ <https://www.lex.bg/laws/ldoc/-12262909>

Направление № 2- Създаване на социална инфраструктура, обезпечаваща социалната работа при настъпили кризисни ситуации за уязвими групи граждани

Направление № 3 - Развитие на наличните услуги за социално включване на уязвими групи в неравностойно положение и полагане на основите за протичане на Стратегията за дългосрочна грижа за стари хора, настанени в специализирани институции, възрастни лица с психични разстройства, умствена изостаналост и деменция

Направление № 4 - Осъществяване на взаимодействие междуструктурно и междуобщинско, насърчаване активното участие на гражданския сектор при реализирането на Стратегията /2016-2020/.

Направление № 5 Поддържане и подкрепа на професионалния капацитет на работещите в социалната сфера на територията на община Стамболово

Според данни на Агенция по заетостта⁴ равнището на безработица на територията на общината за 2019 година е 9,2%, което е с 1,3% по-ниско от регистрирания процент през 2018 година – 10,5%. За *безработните лица* на територията на община Стамболово проблем е постоянното намаляване обема на *производство на предприятията и земеделските кооперации*. Голямо влияние оказва и миграцията на млади хора с малки деца, което пък влияе на числеността на групи, паралелки в детските градини и училищата. Друга причина е ниското образователно равнище на населението – голяма част от лицата в трудоспособна възраст са с по-ниско от средно образование, не притежават почти никакви професионални умения и квалификации и трудно се наемат за работници. Този обезпокоителен процес води до обезлюдяване на малките населени места от общината и се обуславя от: *липсата на работни места, икономическата миграция към големите градове, емиграции и високата смъртност*.

В ромските общности са подложени на различни фактори, които пораждат бедност: *ранното отпадане от училище, ниско образование или липса на професионална квалификация на голяма част от жителите, липса на трудови навици (при някои от тях), ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни и социални услуги*. В ромските общности се наблюдава по-голям относителен дял на непълнолетните майки, деца, настанени в институции, деца в риск от отпадане от училище. Комбинацията от икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група. Децата в

⁴ Агенция по заетостта - <https://www.az.government.bg/bg/stats/view/4/314/>

семейства в неравностойно положение рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители.

Извършените противообществени прояви от лица до 14 години включват телесна повреда, вкл. унищожаване на имущество, кражби, противозаконно отнемане на МПС и други. Наложените мерки включват задължение за участие в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението, предупреждения за настаняване във възпитателни училища. Сред причините за извършените асоциални прояви и престъпления от малолетни и непълнолетни, на преден план са: нездрава семейна среда, липса на пълноценен и ефективен родителски контрол, лоши хигиенно-битови условия в семейството, не посещаване на училище, вредно влияние от страна на приятелското обкръжение, липса на трайни интереси, лекомислие и увлечение, недостатъчна заинтересованост на обществеността по проблема. Фокус в борбата с противообществените прояви е взаимодействието с училищните комисии, педагогически съветници и училищни ръководства.

Основните потребности на уязвимите семейства с деца в риск са свързани с предоставяне на специализирана консултантска помощ за тях и техните родители, осигуряване на подслон, храна, дрехи, лекарства, консумативи; достъп до здравни и образователни услуги; компетентна родителска грижа, основана на любов и привързаност; грижи в семейна среда; разбиране и предоставяне на закрила, вместо наказание; преодоляване на травмите от преживяно насилие.

Тези потребности се покриват от различни националните и националните оперативни програми, като предлагат осигуряване заетост на лични асистенти, социални асистенти и домашни помощници за хора, които трябва да се грижат за член на семейството.

През годините са реализирани следните проекти/услуги:

- Домашен социален патронаж, който се ползва от хората в пенсионна възраст, живеещи на територията на община Стамболово;
- Център за обществена подкрепа;
- Личен асистент;
- От 13.06.2016 г. до 12.03.2018 г. се реализира проекта „Насърчаване на социалното включване за независим живот в община Стамболово“, който се финансира от ОПРЧР 2014 – 2020 г., процедура BG05M9OP001-2.002 – „Независим живот“. Основната цел на проекта е подобряване качеството на живот и на достъпа до услуги за социално включване на хора с увреждания и хора над 65г. Той предоставя социалната услуга „Личен асистент“ и „Домашен помощник“ на лица с трайни увреждания, възрастни над 65 години със затруднения или невъзможност за самообслужване като за тях бяха назначени 46 лични асистенти и 16 домашни помощника;
- Реализира се и проекта „Приеми ме 2015“, който е насочен към усъвършенстване и разширяване обхвата на услугата „приемна грижа“ и затвърждаване предоставянето ѝ на местно ниво като алтернативна форма за отглеждане на деца в риск в семейна среда. Реализирани са и други проекти подобряващи социалната грижа.

Съгласно резултатите от Междинната оценка на Общинския план за развитие на община Стамболово за периода 2014-2020, броят на подпомогнатите лица през 2016 г. въз основа на различни нормативни основания са следните:

- Подпомагани лица с еднократни помощи по ППЗСП – 1 човек.;
- Подпомагани лица с месечни помощи по ППЗСП – 60 човека;
- Подпомагани лица с месечни помощи по ППЗСПД – 810 човека;
- Подпомагани лица с целеви помощи за отопление – 343 човека;
- Подпомагани лица с интеграционни добавки по ЗИХУ – 289 човека;
- Раздадени безплатни винетни стикери на лица с увреждания – 101 човека;
- Подадени молби от лица желаещи да ползват социални услуги – 1 човека;
- Лица подпомогнати с медицински изделия и помощни средства и/или приспособления – 134 човека.

Сред идентифицираните *отрицателни тенденции* в развитието на демографските процеси, здравеопазването, безработица и заетост и образование на територията на община Стамболово са:

- Прогресивно намалява относителния дял на лицата в трудоспособна възраст;
- *Нарастващо застаряване* на населението, което поставя *допълнителни изисквания* пред структурата на здравните потребности (възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване);
- *Увеличаване коефициента на зависимост на възрастното население*. Очаква се този фактор да доведе до повишаване на разходите за социални услуги в бъдеще време;
- *Нарушена структура и численост на семейството – икономически нестабилни семейства* с характерно изразена непълноценност, поради работа на единия или и двамата родители в чужбина, и деца оставени на грижите на бабите и дядовците и/или самотни възрастни хора;
- Устойчива тенденция към миграционно движение и обезлюдяване от малките към големите населени места;
- Недобра транспортна инфраструктура към отдалечените населени места.
- *Отдалеченост на мястото на предлагане на медицинска помощ* за жителите на населените места, отдалечени от общинския център;
- Висок дял на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора;
- *Хората с увреждания се сблъскват с липса на здравни пътеки, които покриват разходите за лечение; ниски доходи и невъзможност за закупуване на лекарства и осигуряване на необходимото лечение; липса на транспорт до здравните заведения;*
- *Затруднен достъп до специализирани здравни услуги*, поради отдалеченост от областния център.
- *Лоша пътна инфраструктура*, която увеличава времето за транспортиране на болни до Хасково.
- Младите хора са *силно уязвима социална група*, тъй като са изправени пред сериозни предизвикателства в опитите да се *интегрират на пазара на труда*, основно поради *липсата на практически опит в реална работна среда*, след завършване на своето образование;
- *Доминиращ брой регистрирани безработни без специалност и ниско образование;*
- *Неблагоприятни тенденции във възрастовата и образователна структура на работната сила;*
- *Липса на специалисти с висше образование, поради икономическа миграция към по-големите градове в страната;*

- *Липсва търсене на работна ръка;*
- *Запазен е висок дял на хората с основно и по-ниско образование.*

По отношение на *социалните услуги* и тяхното състояние:

- Изграден *Център за обществена подкрепа* (ЦОП) в община Стамболово, благодарение на който значително се е подобрила работата, свързана с превенция и подкрепа на деца и семейства в риск.
- Осигурява се *домашен социален патронаж*, насочена към най-уязвимите групи - възрастни и самотни хора, хора с увреждания и с намалена социална адаптация. На включените в социалния патронаж се осигурява *доставка на храна /обяд/ по домовете*. Към момента⁵ се обслужват около 55-60 лица от селата: *Стамболово, Жълти бряг, Царева поляна, Кралево, Малък извор, Голям извор и Тънково*.
- Благодарение на дейността на общината и съвместната работа с отдел ЗД към ДСП гр. Харманли, *социалната услуга приемна грижа* се разви с висок положителен ръст.
- *Липсват превозни средства, чрез които да се достига до всички населени места на територията на общината.*
- Все още не е изграден *планираният кризисен център*. Този вид услуга е от значителна важност за организиране на социалната работа при спешни и кризисни ситуации.
- *Не съществува планираната мобилност на наличните социални услуги* във връзка с изпълнение на дейностите за подкрепа на уязвимите групи граждани в малките населени места, отдалечени от общинския център.
- Развитие и предоставяне на професионалната приемна грижа.
- Запазва се тенденцията за липса на специализирана помощ от рехабилитатори, логопеди и други специалисти за децата с увреждания.
- Липсват все още услуги за деца и младежи с психични проблеми.

Проблеми и интереси на уязвимите социални групи на територията на община Кърджали:

Основният документ, в който политиката за предоставяне на социални услуги в община Кърджали е застъпена е Стратегията за развитие на социалните услуги, която действа с времеви обхват 2016-2020.

Целевите групи, които обхваща са:

- *Самотни стари хора;*
- *Възрастни лица с увреждания и техните семейства;*
- *Деца на самотни родители и в многодетни семейства;*
- *Деца с увреждания.*

Основната цел на Стратегията е да гарантира, че социалните услуги са в състояние да подкрепят уязвимите лица, техните семейства и общности, за да бъдат самостоятелни и по-малко зависими, като се включат активно и пълноценно в живота на местната общност. Стратегията съдържа три конкретни цели:

⁵ <https://www.stambolovo.bg/bg/sotsialni-deynosti-1/>;

- *Социално приобщаване*, за да се гарантира независимостта, отстояването на правата, развитието на потенциала на отделната личност и възможността на лицата да бъдат активни и пълноценни граждани в обществото;
- *Подкрепа на хората, в трудни за тях времена*, чрез осигуряване на грижа за тях или да се даде възможност на техните семейства и приятели да се справят с трудностите и да преодолеят проблемите;
- *Защита на хората от вреди, малтретиране или изоставяне*, като заедно с това се работи с това хората да разпознават трудностите и да се справят с тяхната уязвимост.

И трите цели са пряко свързани с рисковите фактори пред двете целеви групи. Дефинирани са четири приоритета:

Стратегически приоритет 1: Подкрепа и защита на уязвими групи

Стратегически приоритет 2: Квалифициран персонал

Стратегически приоритет 3: Ефективно партньорство

Стратегически приоритет 4: Управление на социалните услуги

Според данни на Агенция по заетостта⁶, през 2019 година процентът на безработица в община Кърджали е 5%, като през 2018 година той е бил по-висок - 5,3%.

По *демографски индикатори*, независимо от положителният естествен прираст, относителният дял на младото население в общината спрямо общата структура продължава да намалява. Част от младежите в трудоспособна възраст търсят професионална реализация извън територията на общината, което допринася и за по-ниският им дял в структурата на безработните лица. Основен проблем пред младите хора се очертава липсата на трудови навици и професионален опит, както и неактуалната професионална квалификация на една част от тях. Значителна част от регистрираните безработни младежи са без право на обезщетение, което поставя тях и техните семейства в *риск от бедност*.

По отношение *лицата с увреждания*, те са особено уязвими към динамиката на социалното изключване, тъй като често се нуждаят от специални грижи, за да бъдат в състояние да водят активен и нормален живот. Част от населението (около 7%) в община Кърджали е с някаква форма на законно признати увреждания, напр. ограничена подвижност, сензорни затруднения и психични заболявания, като тенденцията е за непрекъснато увеличение при всички възрастови групи. Особено уязвими са лицата с увреждания, живеещи извън градския център, които изпитват *сериозен проблем с достъпа до здравни и специализирани услуги*. Най-висок е делът на лицата

⁶ Агенция по заетостта; <https://www.az.government.bg/bg/stats/view/4/314/>.

с увреждания над 65 г. Това е сериозно предизвикателство пред техните семейства, като често се налага един от членовете на семейството да напусне работа и да се грижи за своя възрастен роднина, което се отразява в значителна степен на разполагаемия доход на семейството.

Доходите на населението са един от основните фактори водещи до риск от бедност. Близко половината от населението продължава да е изложено на риск от бедност или социално изключване. Рискът за децата и младежите и изпадането им в неравностойно положение и бедност е по-силен при многодетни семейства, както и такива, живеещи със *самотен* или *безработен* родител. При последните възможностите за доход са ограничени, като това е и групата с по-висок дял на бедност сред населението. Ниските доходи и/или липсата им, е една от причините за появата на бездомни хора в град Кърджали. Това най-често са хора загубили жилището си и/или отхвърлени от семействата си. Работната заплата и доходите от пенсии са основните източници на доход на голяма част от уязвимите групи.

Концентрацията на икономически дейности в града създава неравенство спрямо доходите на домакинствата в останалите населени места от общината. В комбинация с трудния достъп на тези хора до социални и здравни услуги, хората в тези населени места са много по-уязвими и по-често са изправени пред риск от бедност, материални лишения и изключване.

Социалният ефект от *безработицата* се изразява, едновременно, в загуба на доходи, влошаване на жизнения стандарт на семейството, загуба на квалификация (*особено при дългосрочно безработните лица*) и нежелание за поддържане на високо професионално равнище. Достъпът до заетост е най-силно ограничен за няколко специфични групи безработни:

- *лица с ниско образование,*
- *лица на възраст над 45 г.,*
- *хора с увреждания в трудоспособна възраст,*
- *хора от отдалечените населени места.*

Най-рискова група са лицата над 50 г. и лицата с основно и по-ниско образование. Със затруднен достъп до пазара на труда са и лицата на възраст над 45 години, като те също са значително представени в общата структура на безработните лица на територията на община Кърджали. За тези възрастови групи рискът от оставане извън пазара на труда над 1 г. е най-голям, като за лицата над 55 г. съществува реален риск да останат без работа до края на кариерата си. *Рискът за изпадане в бедност за тази група се увеличава, тъй като част от тях са принудени да се грижат за свои близки стари и болни хора.*

Социалните помощи са насочени към създаване условия за живот и по-пълноценна реализация в обществото на хора с ограничени възможности за самостоятелен живот. Въпреки това, доходът, който получават е значително под линията на бедност, като значителна част от лицата изпитват все още материални лишения. Социално слабите хора, които са включени в различни национални програми и получават почасово възнаграждение за труда си са в по-добра позиция от други уязвими групи, които разчитат на социални помощи. Освен това, тези инициативи преодоляват донякъде социалната изолация на безработните лица, особено в малките населени места.

Лицата с увреждания също могат да бъдат деца в неравностойно положение и продължително безработни. Основните трудности, пред които те са изправени са *невъзможността за покриване* *режийни разходи и разходи за храна.* Здравословните проблеми на хората с увреждания в

трудоспособна възраст не им позволяват намиране на работа, което рефлектира върху доходите им за издръжка. Заплатата на личен или социален асистент и домашен помощник като основен източник на доходи в случаите, когато член на семейството се грижи за близък с увреждане, е възможност за частично решаване на финансовите им проблеми.

В община Кърджали има приблизително 2,4 хил. семейства, съставени от 1 родител с 1 или повече деца. Това представлява близо 12,2% от всички семейства в общината. Повечето самотни родители са жени, което отглеждат едно или две деца със сериозен риск от изпадане в бедност и материални лишения, поради факта, че често тези семейства разчитат на един доход.

На територията на общината има и многодетните семейства. Сравнително малка част от тях са обект на социално подпомагане. Рискът от бедност при тези семейства е особено висок, като се засилва ако един и/или двама от родителите са безработни. Допълнителен риск се явява нарастването на индекса „родители на издръжка“ и двойното натоварване, което изпитват лицата на възраст над 45 г.

Почти всички жилища, с които общината разполага се ползват от нуждаещи се, като останалите се ползват за ведомствени нужди. Разположени са приоритетно в град Кърджали.

Предоставят се на домакинства с ниски доходи, като въпреки определеният нисък наем – голяма част от наемателите изпитват трудности при неговото заплащане и при покриване на комуналните разходи. *Сериозно нуждаещи са самотните родители, които са с по – ниски доходи и изпитват сериозни затруднения, както и едночленни семейства.*

Според експертни оценки много от лицата отговарящи на изискванията на Наредбата не подават документи. От друга страна, има недостиг на жилища, което силно ограничава възможността за задоволяването на нуждаещи се млади и социално слаби семейства, и на лица с различна степен на увреждане. Основна пречка пред разширяване общинския жилищен фонд са финансовите ограничения на общинския бюджет.

Доброто образование е фактор, който повишава самостоятелността, предоставяйки по-добри възможности за себerealизация, и намалява риска от социално изключване. Наблюдават се положителни тенденции в развитието на образователната структура на населението в общината. Основно преобладават хората със средно и основно образование.

Въпреки че според българското законодателство, основното образование е задължително и всеки има право на достъп до него и независимо от положителните тенденции, общият брой на децата посещаващи детски градини и училища намалява. Това е продиктувано от процес на оптимизация на училищната мрежа основно в малките населени места, където се наблюдава наличие на паралелки под определения минимален праг и сформирани на слети групи. Интеграцията в общообразователната среда на децата със специални образователни потребности се извършва чрез Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности. Образованието има важно значение за последващата реализация на пазара на труда, и въпреки намалението на отпадналите ученици, техният брой е все още значителен.

Намалява тенденцията на ражданията във възрастовата група 15-19 година, като изоставените деца в родилен дом от непълнолетен родител се увеличава при влошена икономическа ситуация

в общината и свързаното с това намаление на доходите и нарастване на безработните лица. Превенцията на изоставянията директно от родилния дом продължава да бъде ниско ефективна. Основните причини се крият в късния етап на намеса, така и поради краткия период за работа на социалния работник.

Има *нарастване на психичните разстройства* при всички възрасти, в т.ч. и тежките психични разстройства - депресии, деменции, психични нарушения поради изоставане в развитието, което от своя страна води до социална изолация поради нарушени социални функции на индивида.

Сред младежите най-разпространени са марихуаната, хероина и амфетамините. Голяма част от родителите не са подготвени по темата за употреба на наркотици и признаците, по които могат да разпознаят дали тяхното дете употребява.

Социалните услуги в Кърджали са разширени в посока услуги в общността. Чрез *обществена трапезария* са обхванати по-голям брой деца, възрастни с увреждания, включително хора с психични проблеми, както и социално слаби.

Социалните услуги в общността се предоставят чрез Дневни център с капацитет от 60 лица, ЦНСТ с капацитет от 57 лица, центрове за социална рехабилитация и интеграция - 50 лица, защитено жилище за 8 младежи. Предоставят се и дейности по социален патронаж, които обхващат възрастни, деца и социални слаби.

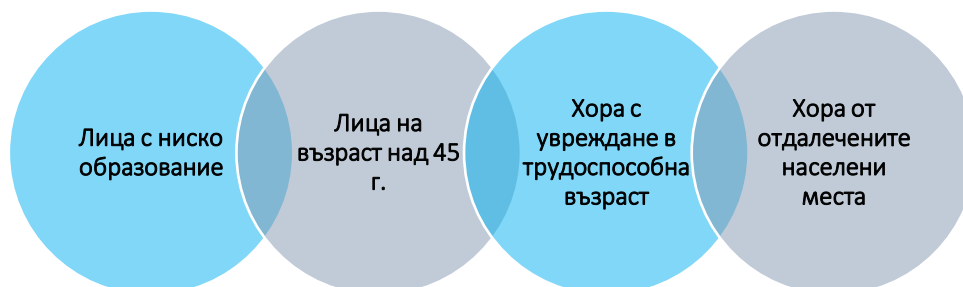
Освен описаните услуги в общността се предлагат и допълнителни услуги, които се финансират по линия на националните и оперативни програми от ЕСИФ. Такива са личен и социален асистент, домашен помощник и домашен санитар.

В Домът за медико-социални грижи има намаление на децата и персонала, но все още има деца, които се настаняват там поради бедност на семействата. Основните проблеми, които произтичат с този вид институционализация са социална изолация, липса на развитие на потенциала им и активно включване в общността.

Съществуващите в Кърджали услуги за оказване подкрепа на родители и деца, като център за обществена подкрепа, училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца са ограничени и е необходимо тяхното развитие.

- Младото население в община Кърджали (в населениет места в обхвата на МИГ) продължава да намалява спрямо общата структура;
- Ключови проблеми пред професионалното развитие на младите хора в Кърджали са липсата на 1) *трудови навици и стаж*, както и 2) *неактуалната професионална квалификация* на част от тях;
- Значителна част от регистрираните безработни младежи са без право на обезщетение, което поставя тях и техните семейства в риск от бедност;
- Особено уязвими са лицата с увреждания, живеещи извън градския център, които изпитват сериозен проблем с достъпа до здравни и специализирани услуги;
- Рискът за изпадане в бедност при *децата и младежите* се засилва при *многодетните семейства*, или тези *живеещи със самотен родител*, както и при наличието на *безработен член на домакинството*;

- Домакинствата, сред които многодетните семейства, лицата с увреждания и безработните лица, в селата са значително по-застрашени от бедност, материални лишения и изключване. Това се дължи на по-ниския доход (сравнен с този на домакинствата в град Кърджали) и затруднения и недобър достъп до медицински и социални услуги;
- *Достъпът до заетост* е най-силно ограничен за няколко *специфични групи безработни*:

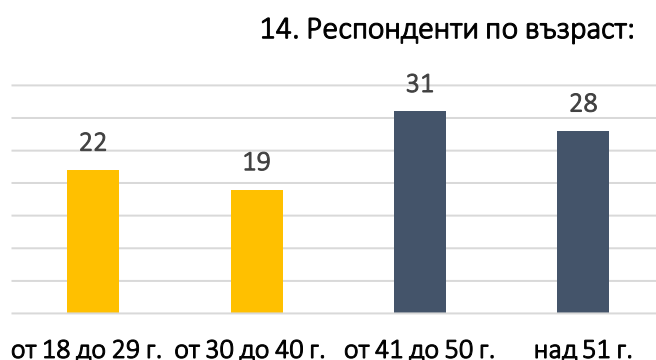
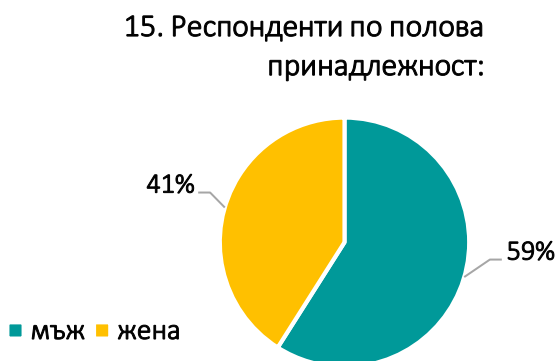
- Социалната цена на безработицата се изразява в загуба на доходи и влошаване на жизнения стандарт на семейството; загуба на квалификация (особено при дългосрочно безработните лица) и нежелание за поддържане на високо професионално равнище;
- Най-рискова група са *лицата на 50 г. и лицата с основно и по-ниско образование*;
- Инициативите, свързани с *почасово заплащане* преодоляват донякъде социалната изолация на безработните лица, особено в малките населени места;
- При лицата с увреждане основните проблемни области са свързани с покриване режимните разходи и разходите за храна. Здравословните им проблеми не позволяват намиране на работа, което рефлектира върху доходите им за издръжка. Услугата „социален асистент“ и „домашен помощник“, като *основен източник на доходи* частично решава финансовите им проблеми;
- Самотни родители и едночленни семейства имат най-висока нужда от жилища. В същото време, според експертни оценки много от лицата отговарящи на изискванията на Наредбата не подават документи. Налице е недостиг на жилища, което силно ограничава възможността за задоволяването на нуждаещи се млади и социално слаби семейства, и на лица с различна степен на увреждане;
- Наблюдава се *нарастване психичните разстройства* при всички възрасти, в т.ч. и тежките психични разстройства - депресии, деменции, както и психични нарушения поради изоставане в развитието. *Това води до нарушения на социалните функции на индивида, водещи до социална изолация и някаква степен на инвалидизация.*

VI. Резултати от проучване потребностите на уязвимите социални групи на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“

В резултат от проведеното проучване сред представители на уязвимите групи - деца в неравностойно семейно положение и дългосрочно безработните/ на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54 са установени следните резултати:

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РЕСПОНДЕНТИТЕ:

Анкетното проучване е проведено сред 100 респондента на територията на МИГ Стамболово-Кърджали. Макар и с малко, по-голяма част – 59% от анкетираните са от мъжки пол. Най-активни са хората, които попадат във възрастовата граница между 41 и 50 години, както и тези над 51 годишна възраст. Най-слабо представени в извадката са представители на територията на възраст между 30 и 40 години.

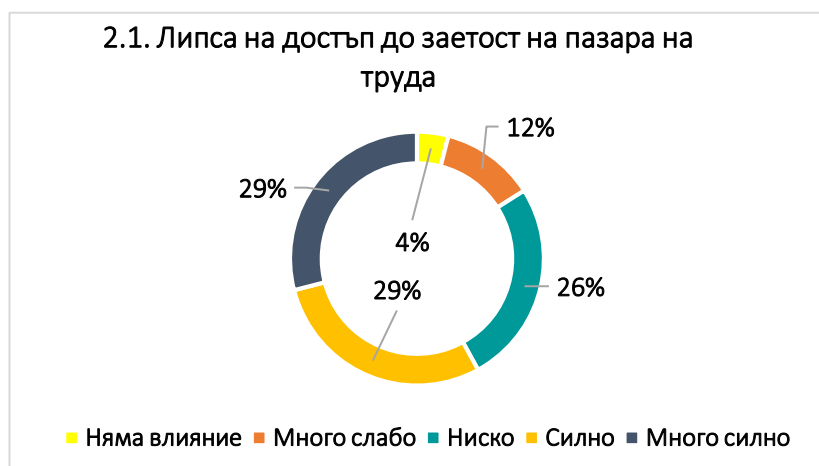
Равнопоставено е разпределението на респонденти спрямо тяхното местоживееие, като едва 10% от представителите на анкетираните от община Стамболово живеят в самия общински център. 90% от респондентите живеят в селата на територията на двете общини, а не в градския център.

1. Местоживееие на респондентите:

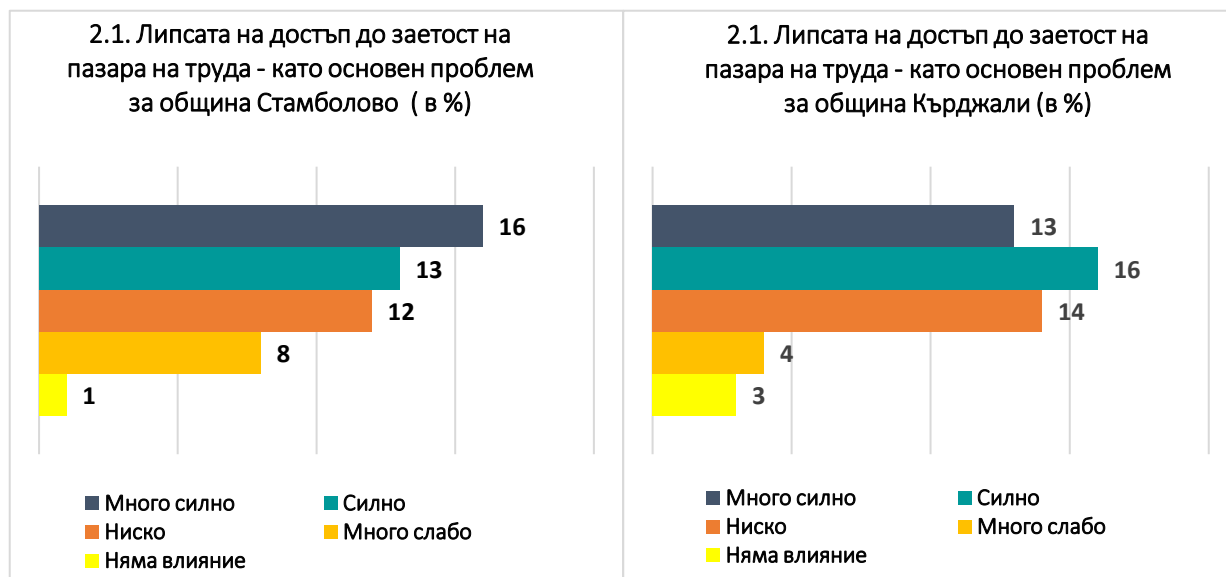

2. Кой са основните ПРОБЛЕМИ, които съпътстват вашето ЕЖЕДНЕВИЕ?

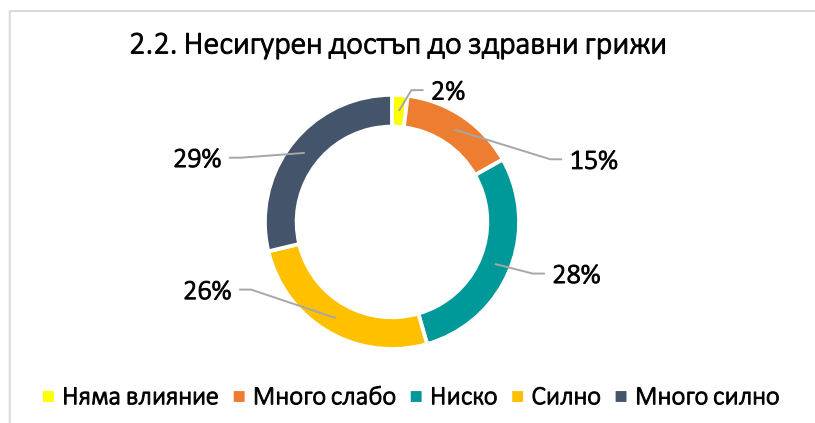
Противоречащи се резултатите от запитването доколко липсата на достъп до заетост на пазара на труда на територията на МИГ-а е основен проблем, който съпътства представителите на 2-те целеви групи. 58% определят влиянието на проблема с достъпа до заетост на пазара на труда, като „силно“ и „много силно“, а за 38% от анкетираните има „много слабо“ или „ниско“ значение. За 4% този фактор няма влияние и отношение към основните проблеми, които са част от тяхното ежедневие.

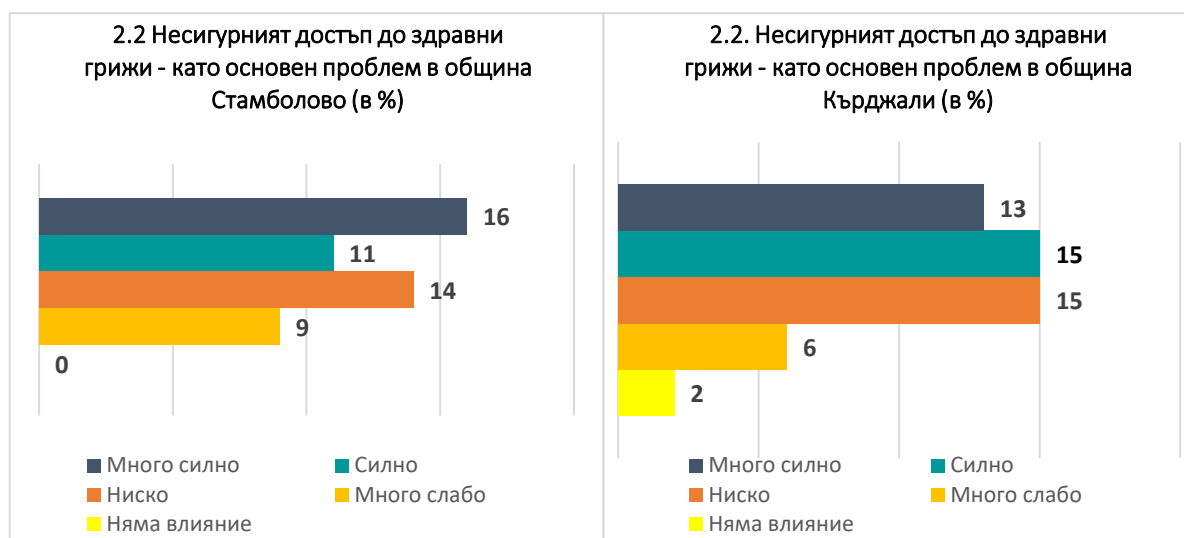
С много малки разлики, достъпът до заетост на пазара на труда се явява сериозен проблем за преобладаващото мнозинство от респонденти и в двете общини, като за уязвимите групи в община Стамболово той е в известна степен с по-силно влияние и тежест в ежедневието им.

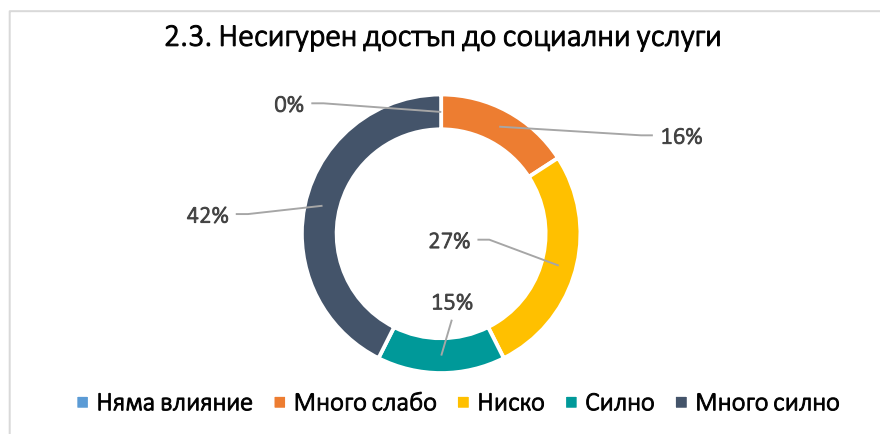
По отношение достъпа до здравни грижи, 55% определят проблематичния достъп до здравни услуги като фактор, който има „силно“ и „много силно“ влияние и е част от проблемите, с които те се сблъскват ежедневно. Според 43% от респондентите несигурният достъп до здравни грижи има „ниско“ или „много слабо“ влияние като проблем, който е част от ежедневието им.

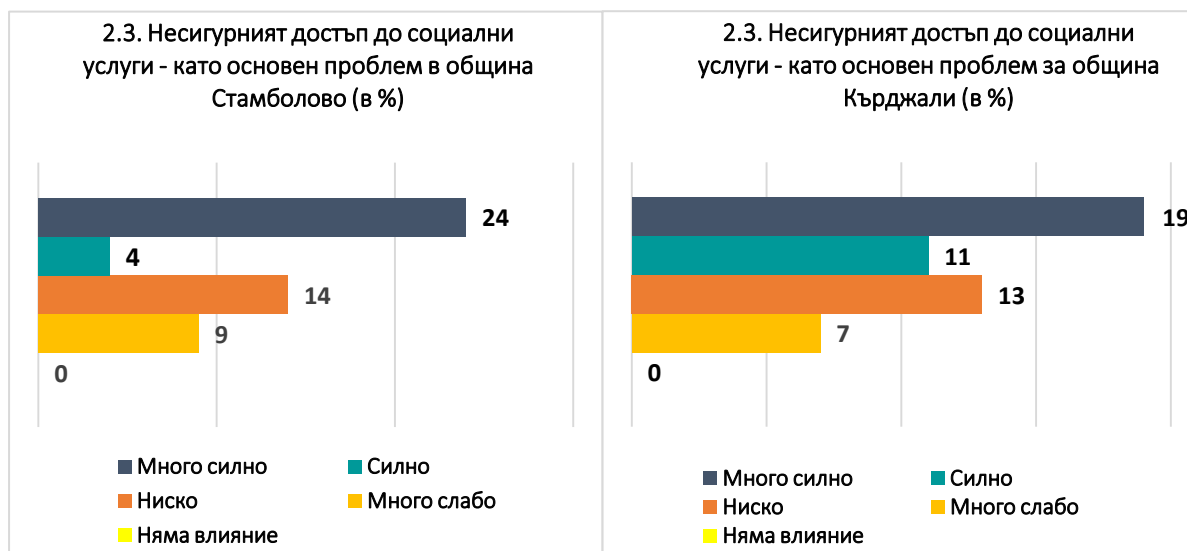
Отново, въпреки незначителните разлики в отговорите, за респондентите в община Кърджали, несигурният достъп до здравни грижи е с малко по-изразено негативно влияние. За анкетираните уязвими групи от община Кърджали недобрият достъп до здравни грижи е основен проблем, който за повечето от тях (28%) е тежест в ежедневието им. Интересното е, че макар този проблем да се усеща „много силно“ сред повечето респонденти (16%) в Стамболово, то значителна част от тях смятат (23%) че има ниско или много слабо влияние в ежедневието им. За 2% в Кърджали той няма значение в ежедневието им.

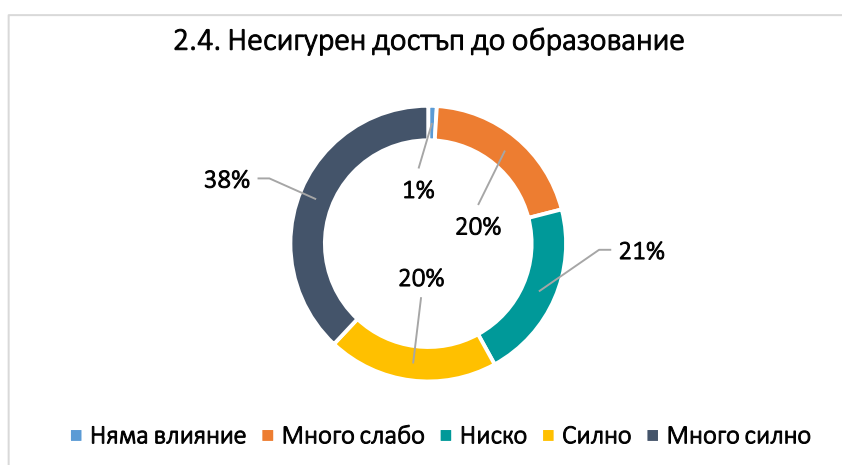
За 57% от анкетираните представители на уязвимите групи на територията на МИГ-а несигурният достъп до социални услуги има сериозно значение и влияе върху ежедневието им. За по-малка част – 44% този проблем има ниско или много слабо влияние във всекидневието им.

На общинско ниво, по отношение несигурния достъп до социални грижи, отново се наблюдават малки разлики в мнението на анкетиранияте уязвими групи от двете общини. С малка вариация, този проблем е, изглежда, по-изразен в община Кърджали, където за 30% от респондентите той има „много силно“ или „силно“ влияние в ежедневието им (28% - община Стамболово). Очаквано, с незначителна почти разлика, недобрият достъп до социални услуги е проблем с по-малко значение за уязвимите групи (сред анкетиранияте) в община Стамболово. Като цяло, и за респондентите от двете общини този проблем има значение и своето негативно влияние в ежедневието им.

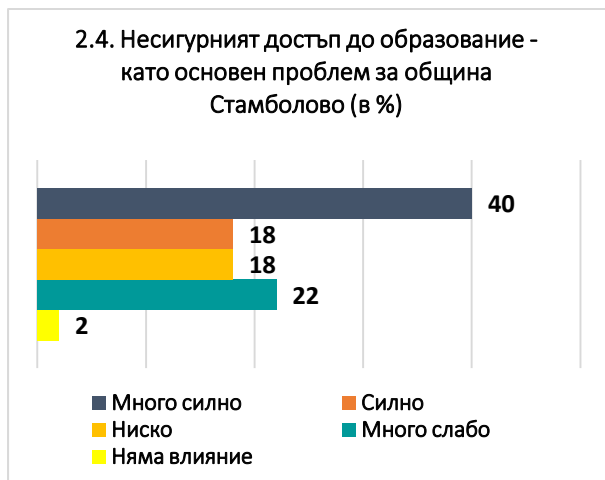

Повече от половината анкетирани от целевата група – 58% споделят, че несигурният достъп до образование е важен проблем, който съпътства тяхното ежедневие. За 38% той има „много силно“ влияние. При 40%, съответно, непостоянният и несигурен достъп до образование има „ниско“ и „много слабо“ значение като проблем, с който се сблъскват всеки ден.

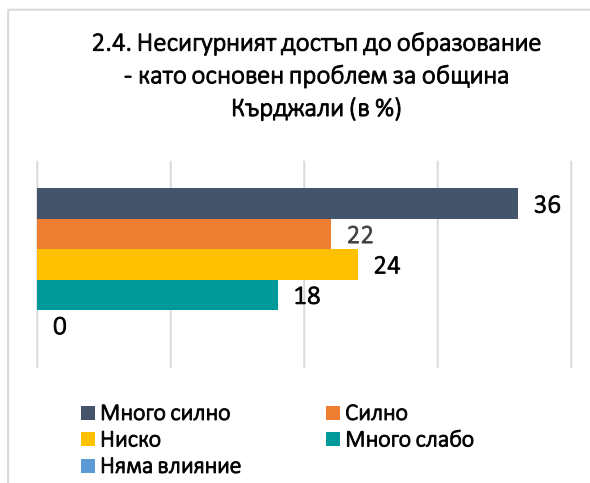

На общинско ниво – *несигурният достъп до образование* е проблем за преобладаващото мнозинство анкетирани и в двете общини (58%). Макар и с незначителни разлики, проблемът с достъпа до образование има по-сериозна тежест в община Стамболово, където за 40% той има „много силно“ значение в ежедневието им. Отново, за почти еднакъв брой от респондентите

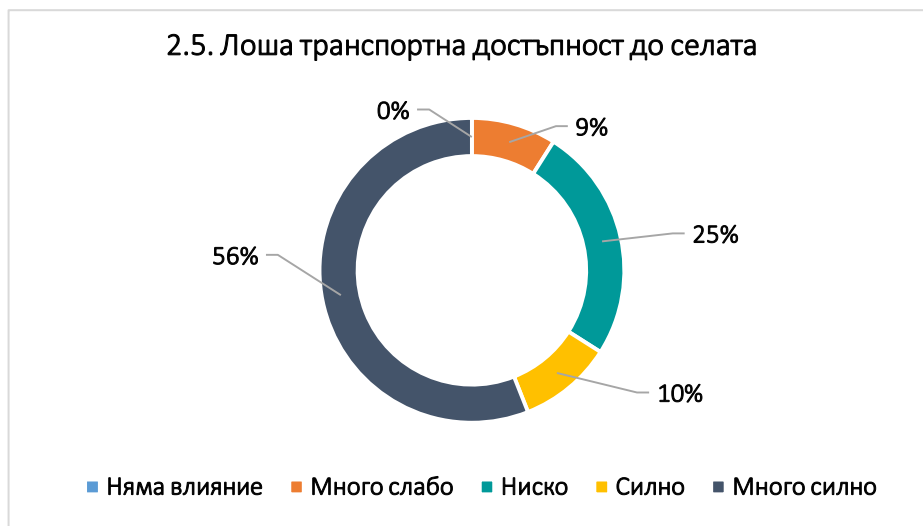
достъпа до образование като проблем има ограничено – „ниско“ или „много слабо“ значение в ежедневието им.

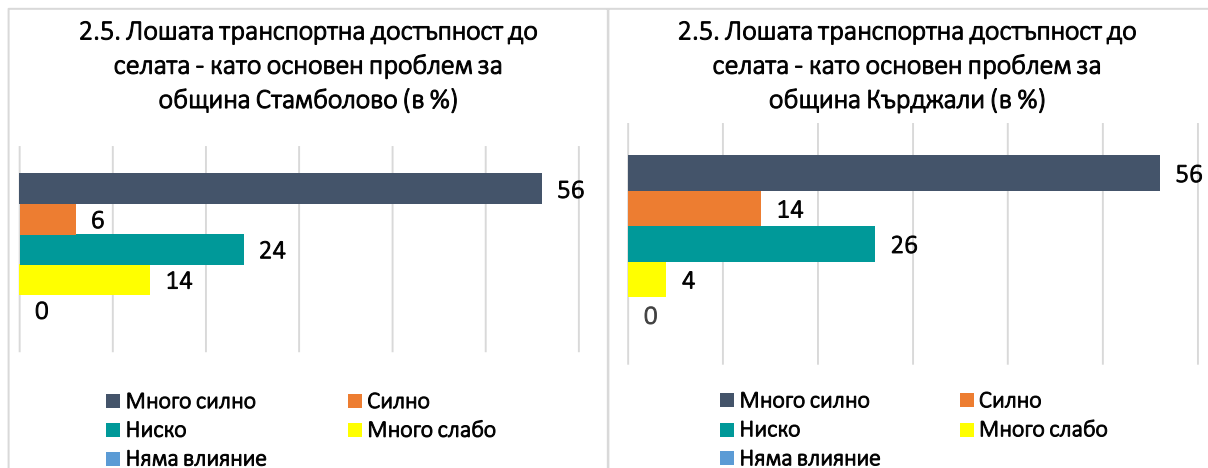
На фона на недостатъчният и несигурен достъп

до заетост на пазара на труда, здравни грижи и образование, за 56% от респондентите транспортната достъпност до селата е лоша и за тях това, съвсем очаквано, е ежедневен проблем. За 34% от анкетираните това не е проблем от ключово значение.

На общинско ниво, лошата транспортна достъпност до селата е проблем с „много силно“ влияние за 56% от анкетираните и в двете общини. Въпреки това, два пъти повече представители от Кърджали (14%) определят лошата транспортна достъпност като съществена трудност за тях. С това можем да заключим, че проблемът с недобрата транспортна достъпност е по-изразен за представителите на целевата група в община Кърджали.

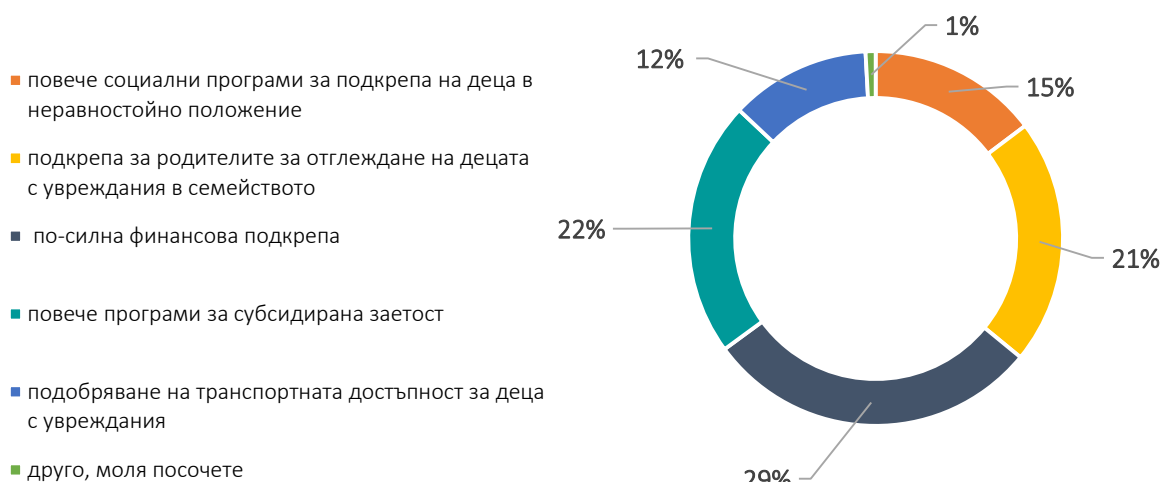

Повече от половината респонденти – 68% смятат, че общината, на чиято територия живеят е необходимо да обърне по-специално внимание към финансовите, жилищните и транспортните потребности на деца с увреждания и други уязвими групи. 25% са на мнение, че това „по-скоро“ трябва да се случи.

Най-голям брой анкетирани представители на целевата група на територията споделят, че е необходимо допълнителни внимание и грижа за уязвимите групи посредством предоставяне на по-силна финансова подкрепа. Програмите за субсидирана заетост и подкрепата за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството са също предпочитани с възможността за подкрепа на деца в неравностойно положение чрез повече социални програми.

4. Необходима ли е допълнителна грижа и внимание за уязвимите групи на територията (деца в неравностойно положение и дългосрочно безработни) и в какво би следвало да се изразява тя:

В община Стамболово, 86% от анкетираните представители посочват, че уязвимите групи трябва да получават, най-вече, по-силна финансова подкрепа, отделно подкрепа за родителите, които отглеждат деца с увреждания (64%) и повече програми, насочени към субсидирана заетост (58%).

4. В какво би следвало да се изразява подкрепата за уязвимите групи на територията на община Стамболово (в %)

В община Кърджали респондентите също са на мнение, че допълнителната грижа към уязвимите групи следва най-вече да се изразява в повече финансова подкрепа (48%), както и повече програми за субсидирана заетост (44%). Равнопоставено са застъпени и мерките, насочени към подобряване на транспортната достъпност за деца с увреждания, специализираната подкрепа за родители, които отглеждат деца с увреждания в семейството и повечето социални програми, които са насочени към потребностите на деца в неравностойно положение.

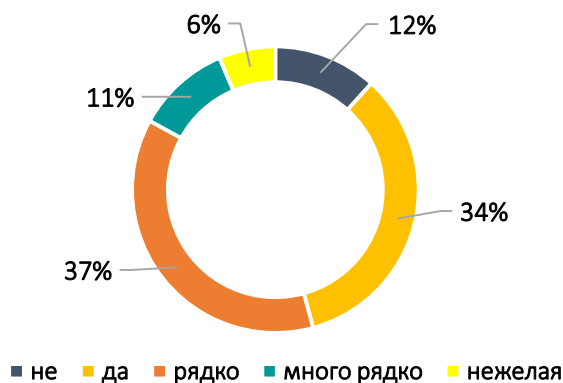
4. В какво би следвало да се изразява допълнителната грижа към уязвимите групи на територията на община Кърджали (в %)

5. Имате ли комуникация/общуване с представителите на съответните служби на общинските/държавните администрации в общините на чиято територия живеете?

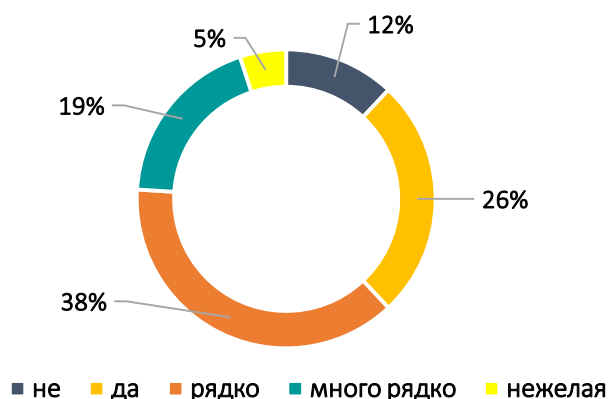
37% от анкетираните представители на целевата група споделят, че рядко комуникират с представители на службите на агенция по заетостта в общините, на чиято територия живеят. От друга страна, 34% споделят, че имат комуникация с тяхната администрация. 12% са посочили, че не общуват с представители на администрацията на Агенция по заетостта.

5.1 Службите на Агенция по заетостта:

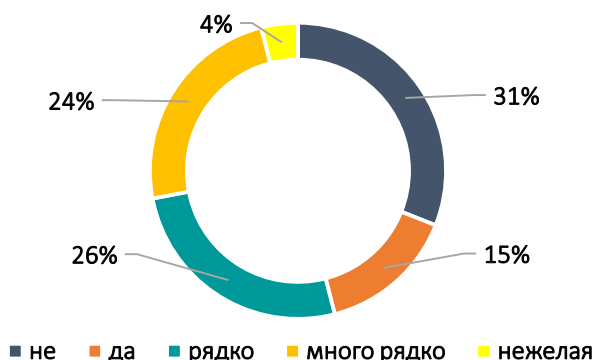
По отношение на службите за социално подпомагане на територията – най-голяма част от респондентите споделят, че рядко комуникират с тях (38%), а 31% не си общуват изобщо със службите по социално подпомагане или го правят много рядко, в извънредни случаи. Едва 26% споделят, че поддържат редовна комуникация с представители на администрацията на службите по социално подпомагане.

5.2. Службите по социално подпомагане

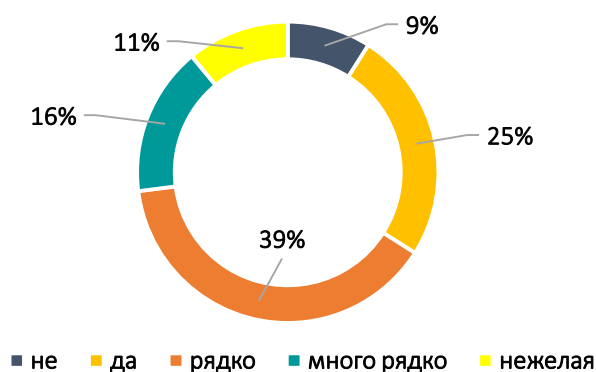
Повече от половината представители на двете целеви групи не поддържат или поддържат, но рядко комуникация със службите, които са ангажирани с проблемите на образованието на територията на общината. Едва 15% са посочили, че си комуникират с тях, а 4% не желаят да влизат в комуникация със съответната администрация.

5.3. Службите, ангажирани с проблемите на образованието на общината:

По отношение на взаимодействие с други служби на територията на общините – отново нисък процент на анкетираните споделят, че комуникират с други различни администрации, като 55% рядко или много рядко, 11% не желаят да комуникират и търсят подкрепа от тях, а едва 25% поддържат комуникация във връзка с проблеми, които ги касаят.

5.4 С други служби:

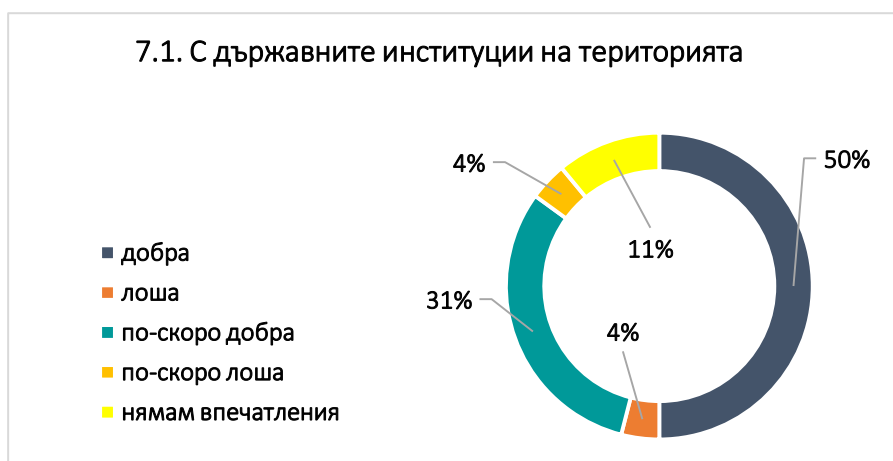
6. Мислите ли, че комуникацията ви е недостатъчна и би било полезно да се подобри?

62% от анкетираните респонденти на целевата група смятат, че *комуникацията*, която имат с представители на съответните служби на общински и държавни администрации на територията на общината, в която живеят е *недостатъчна* трябва със сигурност (37%) или по-скоро да се подобри (25%). 20% не определят комуникацията като незадоволителна и съответно посочват, че не трябва или по-скоро не следва да се насочват усилия за нейното подобряване и развитие. 18% не могат да преценят необходимо ли е или не подобряване качеството на комуникацията им с представители на съответните служби на територията на тяхната община.

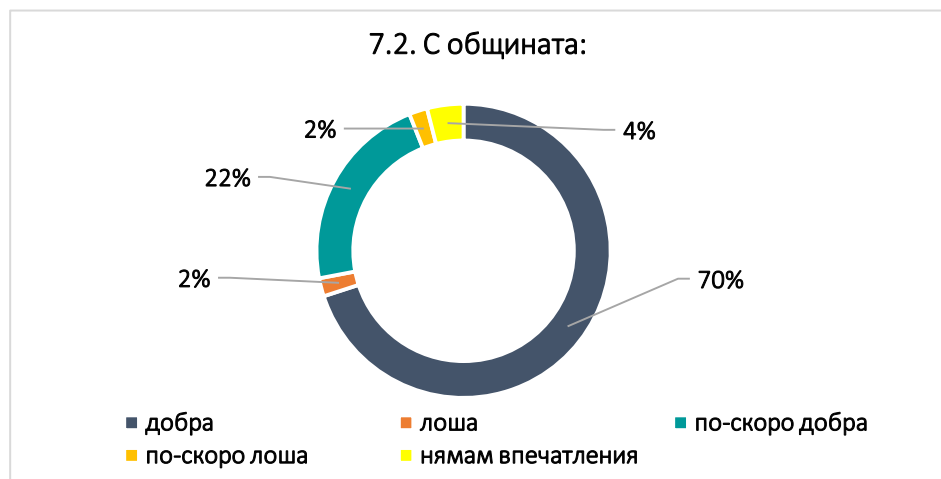

7. Как определяте взаимодействието и подкрепата, която получавате от представителите на институциите на територията на МИГ?

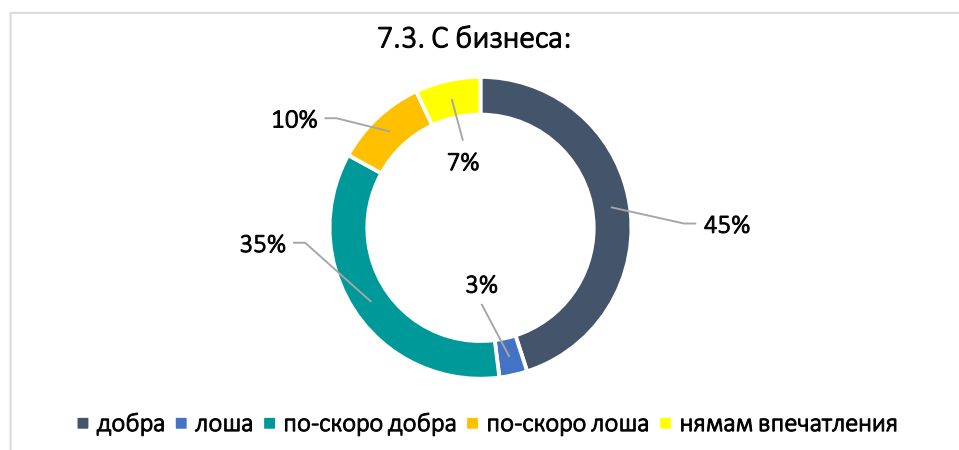
Категорично мнозинство от представителите на целевата група са доволни от взаимодействието и подкрепата, която получават от администрацията на *държавните институции* на територията на МИГа, като 50% я определят като „добра“, а 31% като „по-скоро добра“. 11% нямат впечатления, а 8% не са доволни взаимодействието и подкрепата, която получават.

По отношение на взаимодействието и подкрепата, която получават от представители на институциите на общинско ниво – 92% от анкетираните представители на целевата група са доволни от съдействието и подкрепата, която получават. 70% (по-висока удовлетвореност от тази при държавните институции) са като цяло доволни, а 22% - по-скоро. Едва 4% са недоволни.

80% от анкетираните са доволни от подкрепата и взаимодействието си с бизнеса на територията на МИГа. От тях 45% са категорични и като цяло я определят като добра. 13% не са чувства като цяло удовлетворени и посочват, че взаимодействието и подкрепата с представители на бизнеса на територията е лоши или по-скоро лошо. 7% остават неутрални, като са посочили, че нямат директни впечатления.

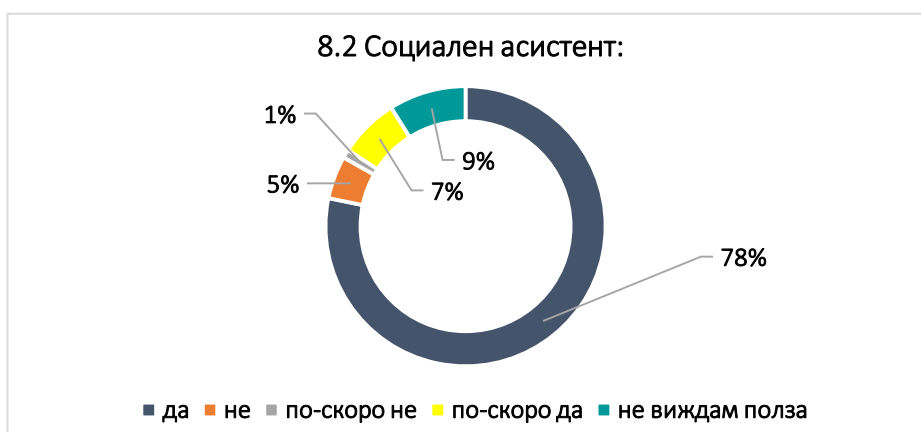

8. Доволни ли сте от работата/ползите по наличните програми, които предлагат домашни грижи - Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник за деца с увреждания?

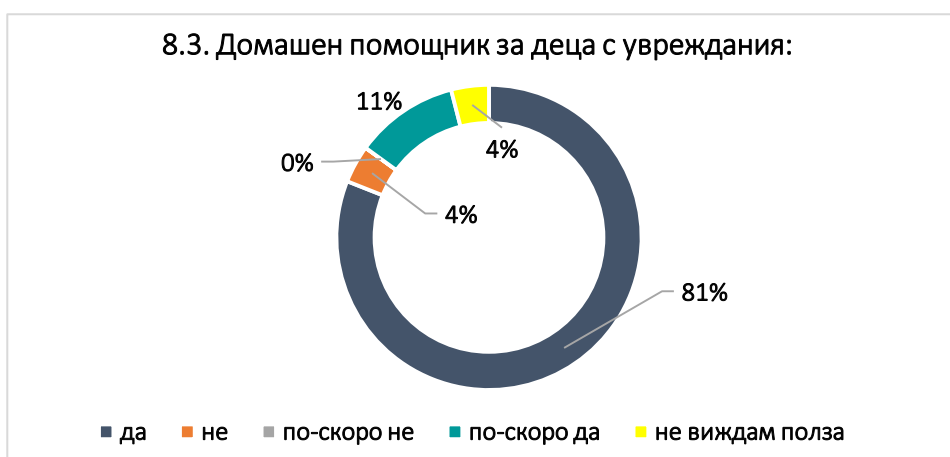
По отношение функционирането и ползите от наличните програми, които предлагат домашни грижи – 84% от представителите на целевата група споделят, че са категорично доволни от услугата „личен асистент“. Тези, които не са доволни или по-скоро се чувстват неудовлетворени и не виждат полза, конкретно от тази услуга са общо 11% от всички респонденти, взели участие в проучването.

По отношение услугата „социален асистент“ – отново силно преобладаващо мнозинство от анкетираните (78%) представители на целевата група са доволни от функционирането и ползите, които тази услуга носи за тях. Общо 15 % не виждат полза или не се чувстват доволни от предоставянето на тази услуга.

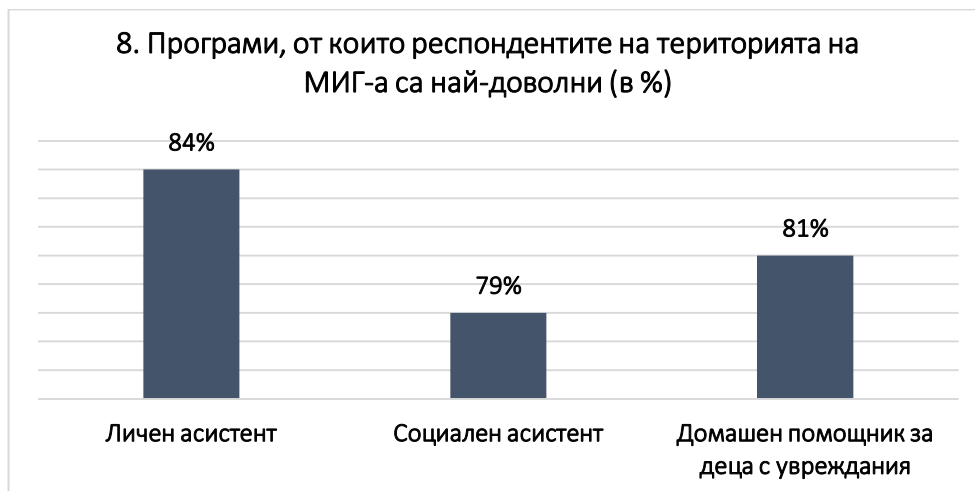

81% от анкетираните представители на целевата група са доволни от работата и виждат ползи от предоставяната услуга – „домашен помощник за деца с увреждания“. Общо 8% не виждат полза от услугата или не са доволни от нейното предоставяне.

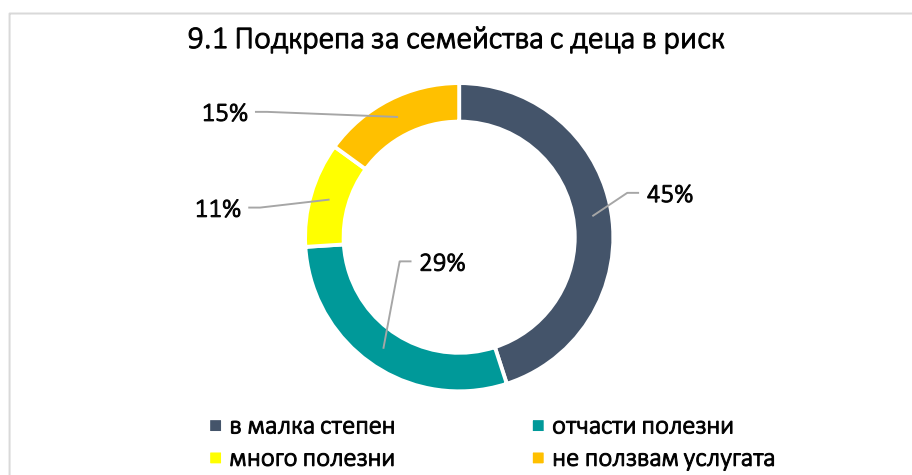
Всички анкетираните представители на уязвимите групи на територията на МИГ-а споделят, че са доволни от работата и ползата на предлаганите програми за домашни грижи, като подкрепата и за трите социални услуги – 1) личен асистент; 2) социален асистент и 3) домашен помощник за

деца с увреждания се ползват с голяма подкрепа. Съпоставени, се наблюдават и известни разлики, като респондентите са най-доволни от предлаганата услуга „личен асистент“ (84%), следвана от домашен помощник за деца с увреждания (81%) и социален асистент (79%).

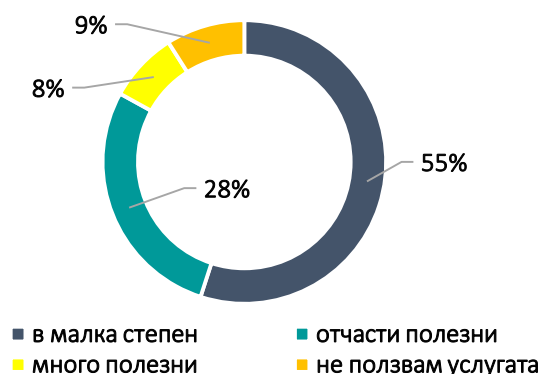
9. Кой от дейностите на Центровете за обществена подкрепа са най-полезни за вас и в каква степен?

Едва 11% от представителите на целевата група намират дейността на центровете за обществена подкрепа по отношение семейства с деца в риск като „много полезни“. 45% (мнозинството от респондентите) смятат, че услугите в подкрепа на семейства с деца в риск са полезни в малка степен, а 29% ги определят като полезни „отчасти“. 15% от всички анкетирувани не ползват услугата.

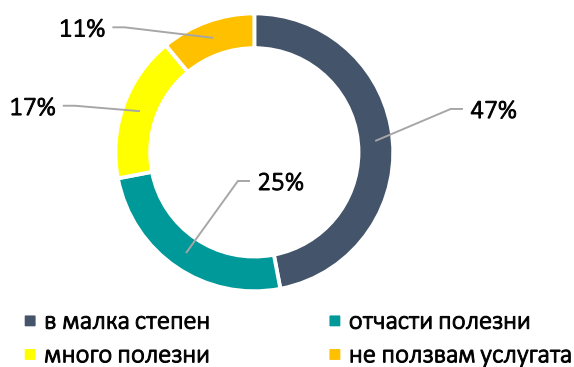
Дейността на центровете за обществена подкрепа за осигуряване на достъп до образование също се оценява ниско от респондентите. 55% споделят, че дейността е полезна за тях с малка степен. Много полезна е едва за 8%, докато 28% са посочили, че помощта, която центровете за обществена подкрепа предоставят е „отчасти“ полезна за тях. 9% от всички анкетирувани не ползват тази услуга.

9.2. Осигуряване на достъп до образование

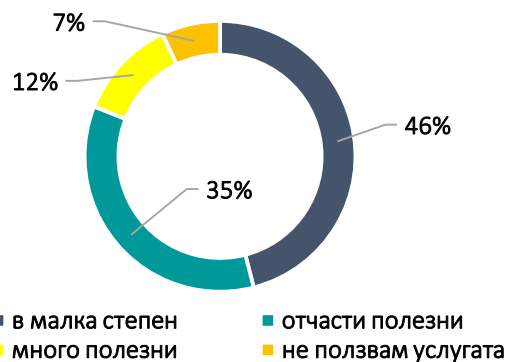
Що се отнася дейностите на центрoвете за обществена подкрепа, свързани с превенция и закрила на деца в риск, отново сравнително по-голяма част от анкетираните посочват, че реализираните за тях ползи са в малка степен (47%). Тази услуга е от огромна полза за 17% от анкетираните, а за 25% тя е „отчасти“ полезна. 11% не ползват услугата.

9.3. Превенция и закрила на деца в риск

По отношение на други дейности, които центрoвете за обществена подкрепа предоставят – отново мнозинството от представителите на целевата група ги определят като полезни за тях в малка степен. За 35% те са отчасти полезни, а за 12% - полезни.

9.4. Друга:

Съпоставени, според анкетираните представители на уязвими групи, най-полезни са дейностите на Центровете за обществена подкрепа, свързани с превенция и закрила на деца в риск, както и други техни дейности, различни от подкрепата за семейства с деца в риск или осигуряване достъп до образование на деца в неравностойно положение. Като цяло, дейностите, които Центровете за обществена подкрепа предлагат на територията на МИГ-а се оказват полезни в малка степен (най-често) или отчасти полезни за респондентите.

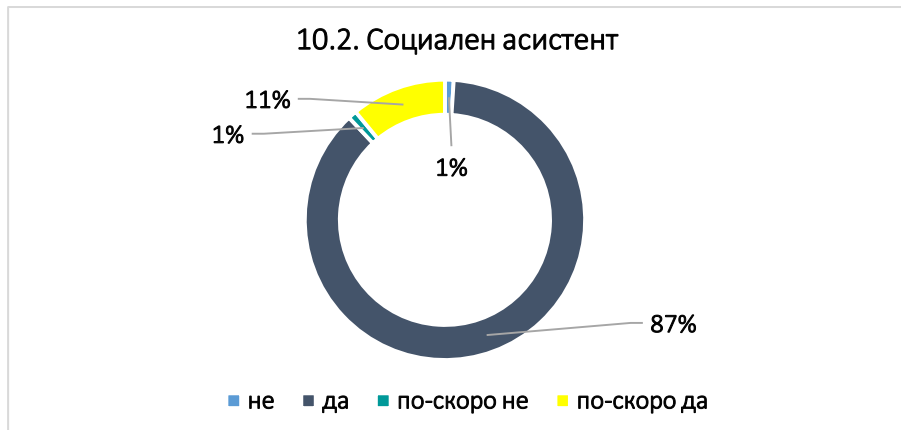

10. Мислите ли, че действащите програми, които предлагат домашни грижи - Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник за деца с увреждания е добре да продължат и в бъдеще?

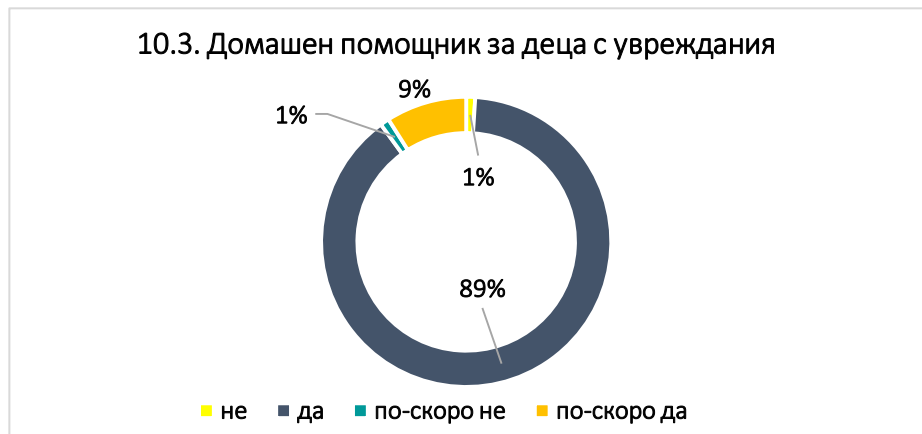
По отношение бъдещето на услугата „личен асистент“ – 88% от анкетираните са на мнение, че тази действаща услуга е добре да продължи в бъдеще. Общо 5% са респондентите, за които услугата – личен асистент няма нужда да се предоставя в бъдеще.

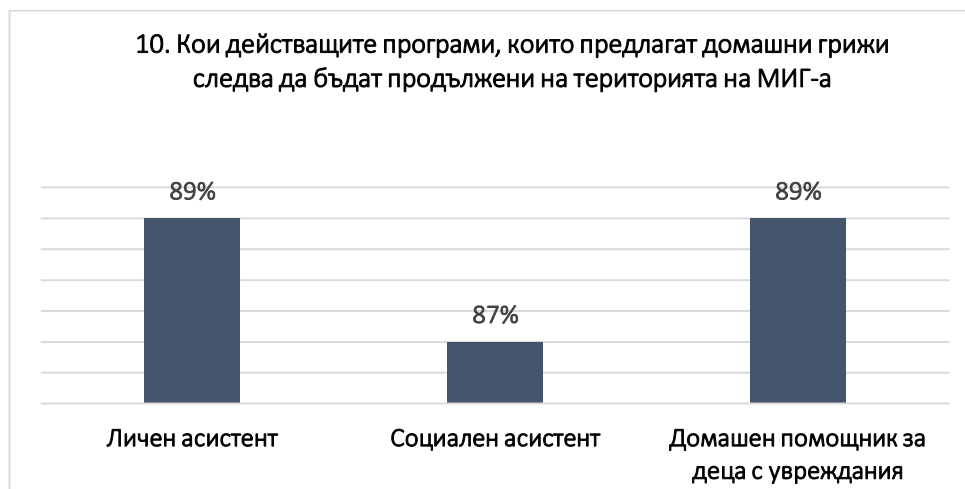
Отново, преобладаващо мнозинство целевата група – 87% смятат, че услугата „социален асистент“ трябва да се продължи да се предоставя и в бъдеще. Едва 2% са посочили, че от предоставянето на услугата няма смисъл.

89% от анкетираните представители на целевата група посочват, че услугата домашен помощник за деца с увреждания трябва да продължи да се предоставя в бъдеще.

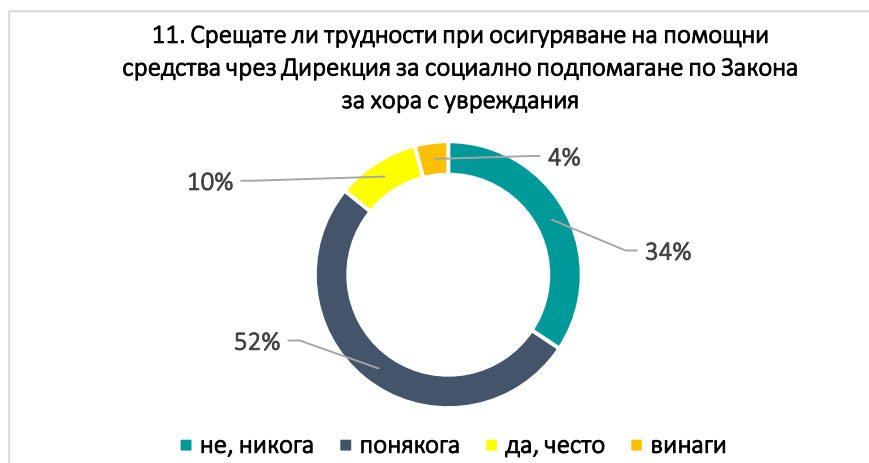

Действащите програми, които предлагат домашни грижи на територията на МИГ-а следва да продължат своето съществуване и в бъдеще. Съпоставени, услугите „личен асистент“ и „домашен помощник за деца с увреждания“ се ползват с малко по-голяма подкрепа в сравнение с услугата социален асистент.

11. Срещате ли трудности при осигуряване на помощни средства чрез Дирекция за социално подпомагане по Закона за хора с увреждания?

Мнозинството от респондентите признават, че срещат трудности „понякога“ що се отнася осигуряване на помощни средства чрез Дирекцията за социално подпомагане по Закона за хора с увреждания. 34% са категорични, че никога не са изпитвали трудности. 14% са тези, които изпитват трудности винаги или по-често що се отнася набавяне на необходимите помощни средства.

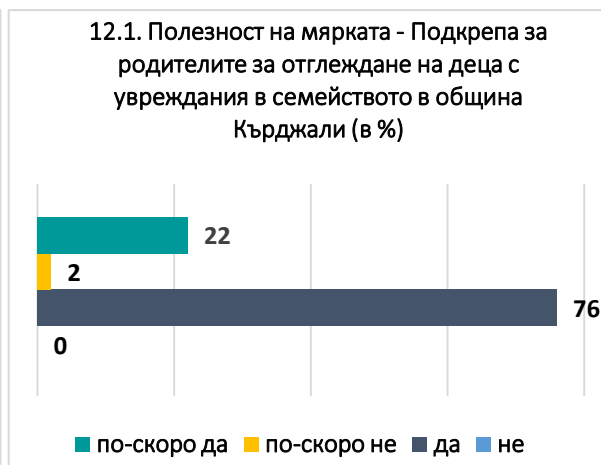
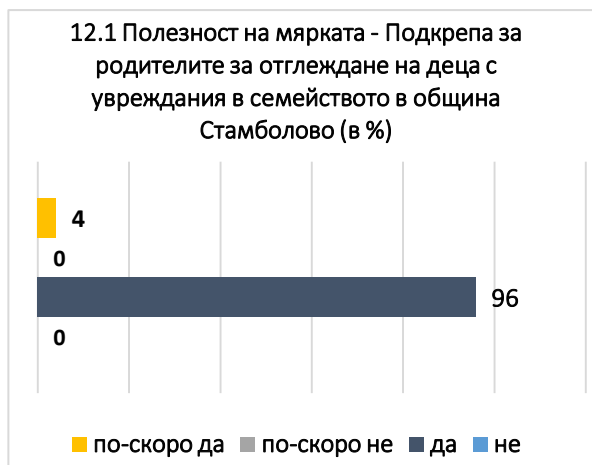

12. Кой от изложените в следващата таблица мерки/дейности биха били полезни за вас или за други хора в неравностойно положение на територията на МИГ?

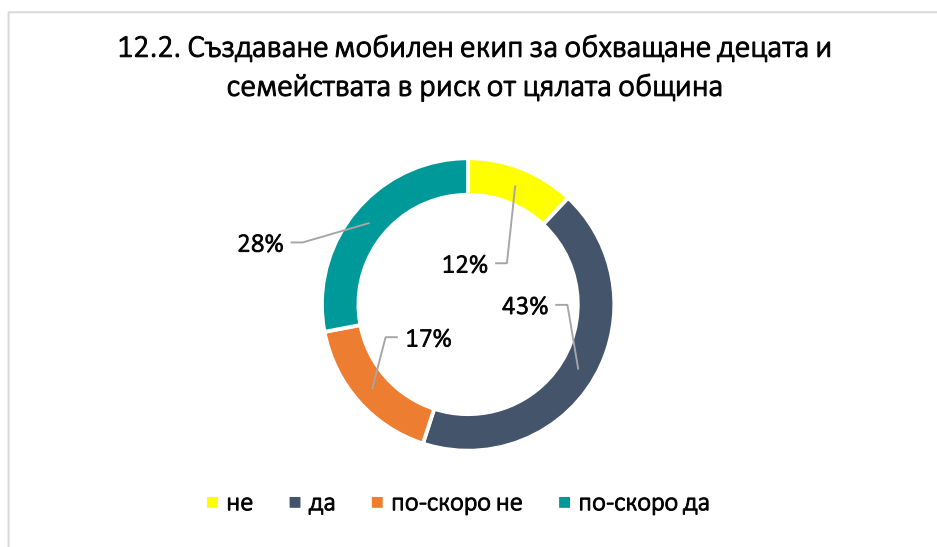
Почти всички респонденти (99%) смятат, че мерки и дейности, които са насочени към подкрепа за родители за отглеждане на деца на увреждания ще е от ползва за хората в неравностойно положение на територията на МИГа.

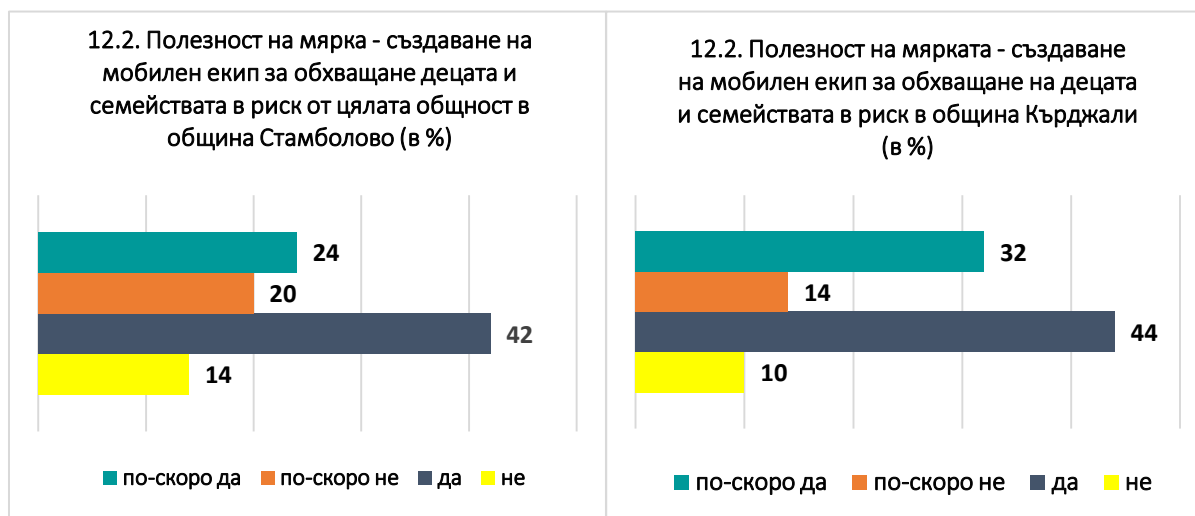
На общинско ниво, мнозинството от анкетираните представители на уязвимите групи и в двете общини определя еднозначно положителното влияние и полза от продължаване мерките и дейности, които са свързани с оказване на подкрепа на родители, които отглеждат деца с увреждания.

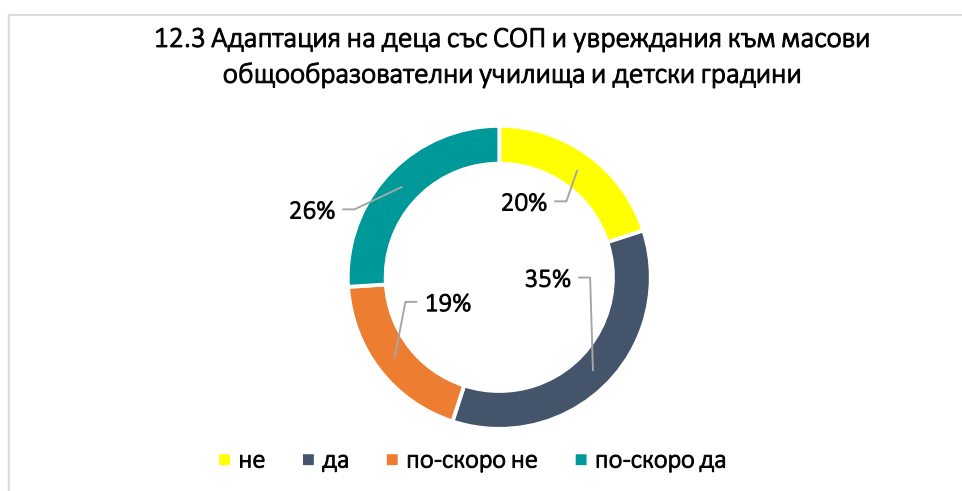
Общо 71% от анкетираните респонденти смятат, че създаването на *мобилен екип*, който да обхване децата и семействата в риск е сред мерките, които биха или по-скоро подобрили ситуацията на хората в неравностойно положение. За разлика от грижата за родители, които отглеждат деца с увреждания, тук 29% (по-голяма група от анкетираните) посочват, че подобна мярка би имала положителен ефект и въздействие върху целевата група.

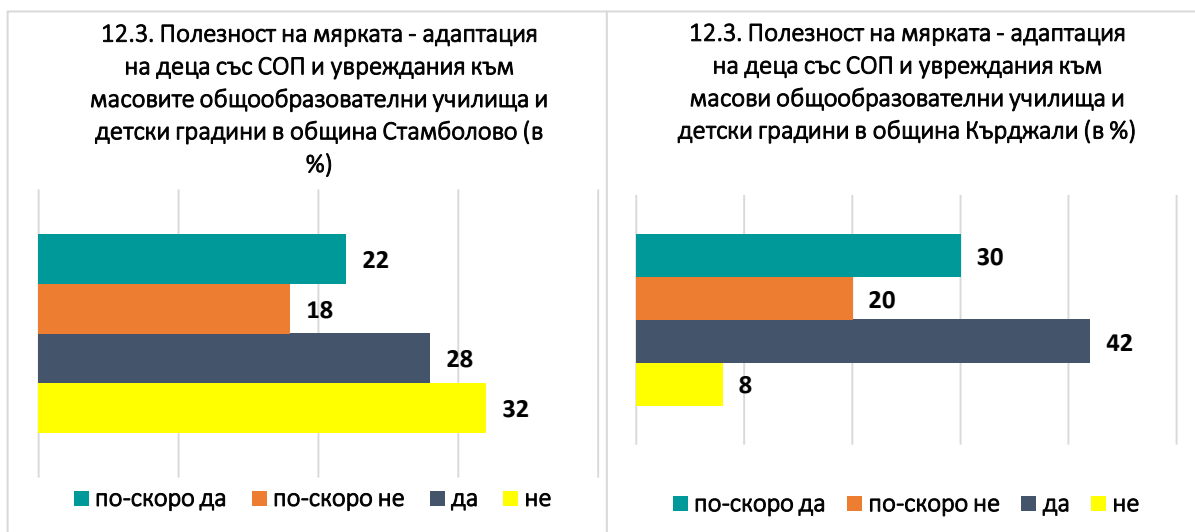
Резултатите на ниво МИГ се потвърждават и в отделните общини. Поддържането на мобилен екип, който да обхваща децата и семействата в риск на територията и Кърджали и Стамболово се определя, като полезна мярка или дейност, която би адресирала нуждите на уязвимите групи и други хора в неравностойно положение.

Макар и да преобладава положително мнение, сред респондентите са колебливи относно насочването на дейности към адаптация на деца със СОП и увреждания към масово общообразователни училища и детски градини. Едва 35% са твърдо убедени, че това ще е от полза, а общо около 40% смятат, че няма или по-скоро няма да има ефект за тях.

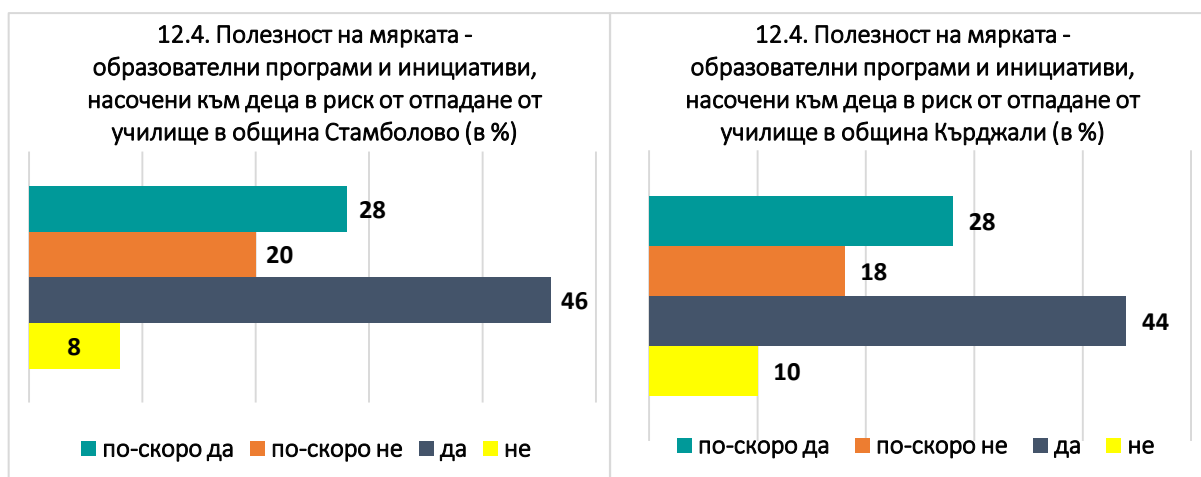
За разлика от регистрираните като цяло резултати за МИГ-а, се наблюдават известни различия на общинско ниво. Значително по-голяма част от анкетираните представители в община Стамболово *не определят като полезна мярката*, свързана с адаптация на деца със СОП и увреждания към масовите училища и детски градини (32%), а твърдата подкрепа за тази мярка е 28%. В същото време, много по-голяма част от респондентите от територията на Кърджали (42%) са на мнение, че подобна мярка или дейност е със сигурност полезна. Броят на колебаещите се в полза или против почти се припокрива и в двете общини.

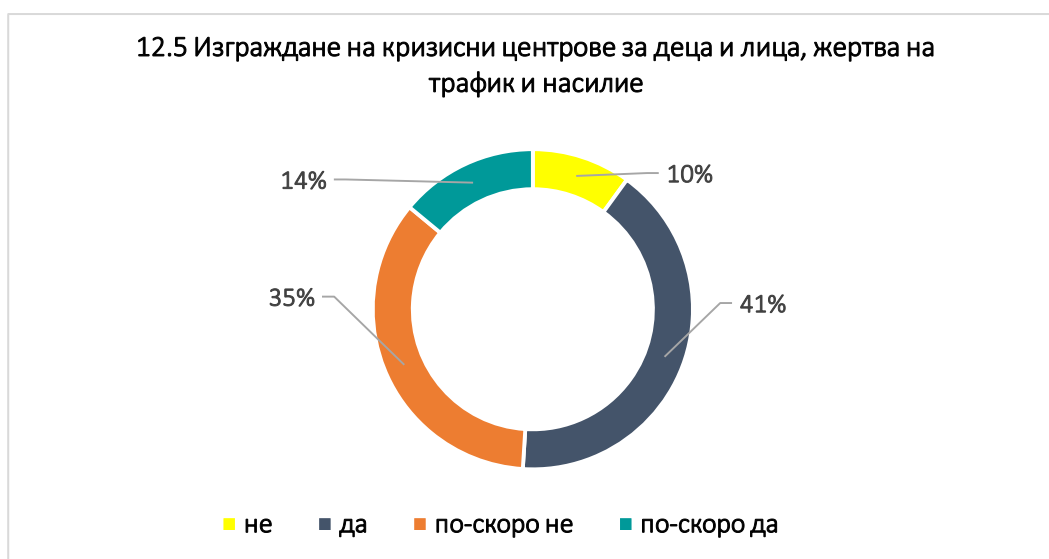
Мерките, свързани с образователни програми и инициативи, които са насочени към деца в риск от отпадане от училище срещат по-голяма подкрепа – общо 72% са положително настроени, а като цяло 28% са тези, които имат резерви към ползите от тези дейности.

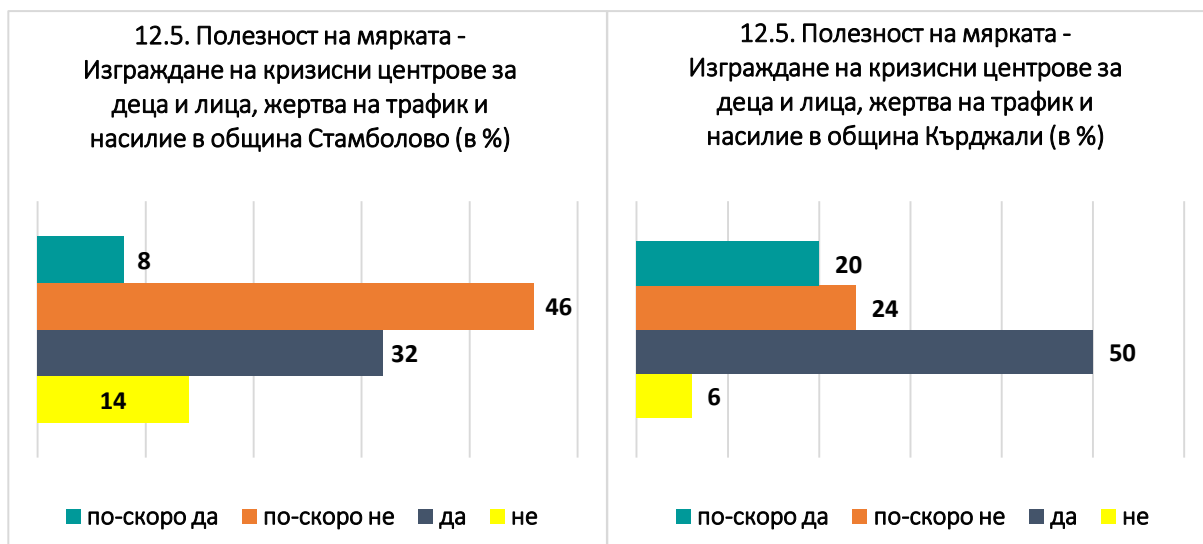
На общинско ниво, резултатите се припокриват с тези регистрирани за МИГ-а. Мнозинството от анкетираните представители на уязвимите групи в Стамболово и Кърджали посочват, че създаването на образователни програми и инициативи за специалните нужди на деца в риск, които са застрашени от отпадане от училище е полезна мярка.

Почти равнопоставено е мнението на представителите на целевата група относно ползите на бъдещи кризисни центрове за деца и лица, жертва на трафик и насилие и техните ползи за нуждите на уязвимите хора. Общо 55% са положително настроени, като 35% от анкетираните са твърдо убедени, че подобна мярка трябва да се предприеме. От друга страна, нейните противници са 10%. Много по-голяма част се колебае и клонят към негативен отговор, с който посочват, че специализираните кризисни центрове по-скоро няма да донесат ползи на целевата група.

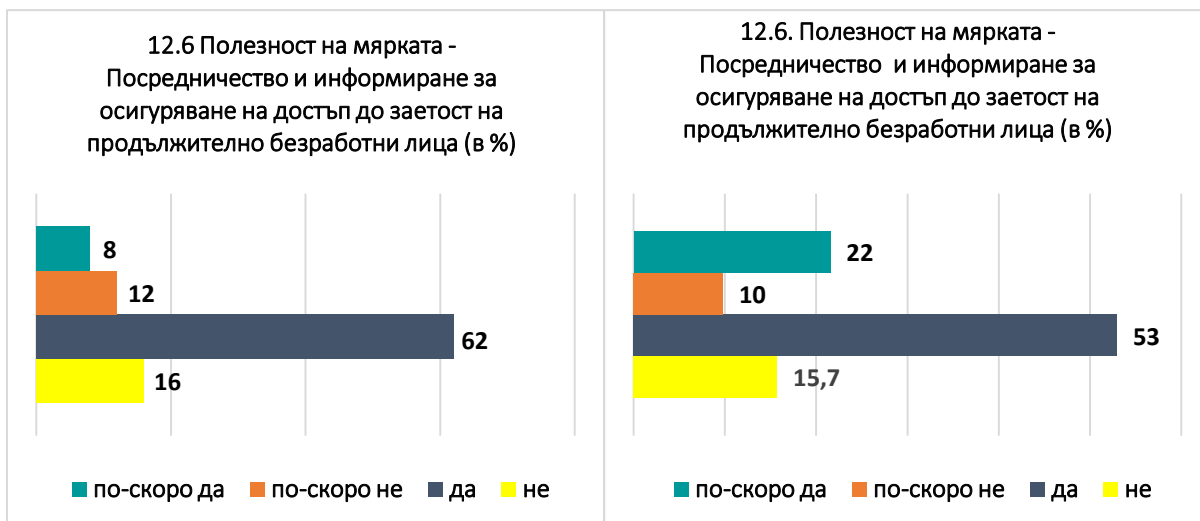
На общинско ниво, респондентите от община Кърджали смятат, че услугите, които кризисните центрове предлагат за деца и лица, жертва на трафик и насилие са полезни (70% - да и по-скоро да) в много по-голяма степен спрямо анкетираните в община Стамболово, където сравнително голяма част от тях – 46% са на мнение, че услугите, които кризисните центрове предоставят по-скоро няма да са от полза за представителите на целевата група на тяхната територия.

Повече от половината респонденти, обаче, са на мнение, че дейности като посредничество и информиране са необходими за хората в уязвимо положение, за да насърчат и улеснят достъпа до заетост, особено на продължително безработните лица на територията на МИГ-а.

На общинско ниво, значително мнозинство от анкетираните на територията и на двете общини е на мнение, че мярка или дейности за осигуряване посредничество и информиране относно възможностите за достъп до заетост на продължително безработни лица е полезна (62% - Стамболово и 53% - Кърджали). И в Стамболово и в Кърджали броят на респондентите, за които подобна мярка няма да има ефект е по-малък и приблизително еднакъв.

При съпоставяне на всички изброени по-горе мерки и дейности виждаме, че за анкетираните представители на уязвимите групи оказването на подкрепа на родители, които отглеждат деца с увреждания е и ще бъде от най-голяма полза. Този отговор е посочен от 86% от респондентите. Другата мярка, която изглежда сравнително по-предпочитана от анкетираните представители на уязвимите групи е осигуряването на посредничество и информираност на продължително безработните лица относно възможностите за достъп до заетост на територията на МИГ-а. В сравнение с всички останали, най-слабо предпочитана мярка/дейност е тази, свързана с адаптация на деца със СОП или увреждания към масовите общообразователни училища и детски градини. За респондентите подобна мярка или услуга ще бъде сравнително ниско полезна (35%).

13. Мислите ли, че неправителствените организации (НПО) имат роля за подобряване на социалното обслужване и грижи на територията на МИГ?

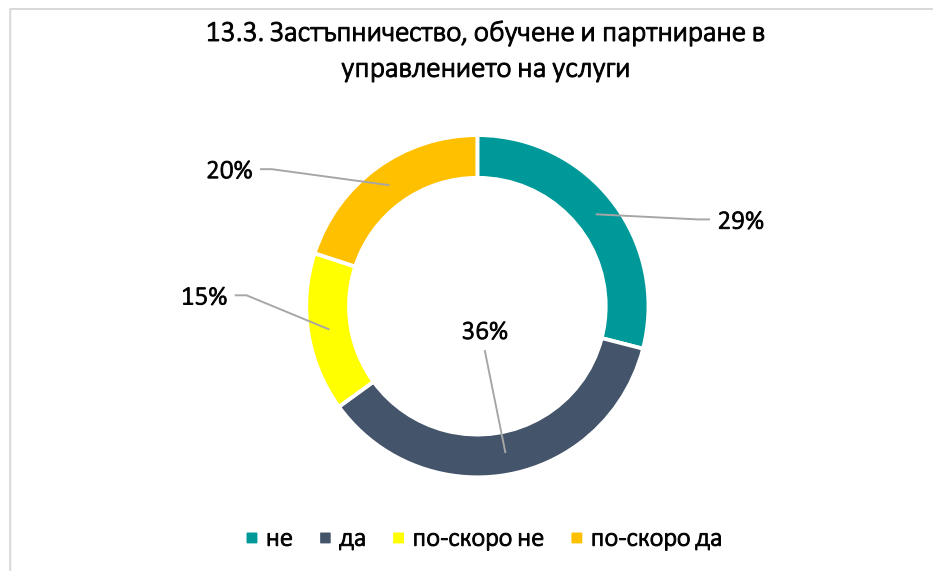
44% от анкетираните споделят, че неправителствените организации имат положителна роля за подобряване на социалното обслужване и грижи на територията на МИГ-а що се отнася предоставянето на социални услуги като преки доставчици. Според по-малка част - 34%, те ролята им на пряк доставчик на социални услуги *не* би довела до подобряване социалното обслужване и грижи.

Приблизително равен брой анкетирани смятат, че неправителствените организации едновременно могат и ще (33%) да допринесат или не могат и няма (31%) да допринесат за подобряване съществуващите услуги в социалната сфера и развият нови такива, сред които застъпничество, обучение и партниране в управлението на социални услуги. Разликите в колебаещите се в полза на и против също са малки, което свидетелства за непознаването на добрите практики в тази област.

Относно застъпничеството, обучението и партнирането при управление на услуги – едва 36% виждат положителната роля на неправителствените организации в предоставянето на по-добри такива или разкриването на тези услуги. 29% са на мнение, че гражданските организации няма да доведат до по-добро предоставяне на тези услуги за територията на МИГ-а.

VII. Изводи и препоръки за подобряване на социално-икономическата среда, общинската и регионалната политика в социалната сфера в рамките на следващия програмен период (2021 – 2027)

В резултат от изследване мнението сред представители на двете целеви групи – продължително безработни лица и деца в неравностойно положение и техните родители, можем да изведем и следните препоръки по отношение подобряване социално-икономическата среда, общинската и регионална социална политика през следващия програмен период (2021-2027).

Общи препоръки:

- Да се търси *широко партньорство* между *местните власти, гражданите, бизнеса, НПО сектора* и представителите на *централната власт* при формулиране социалната политика на територията на МИГ-а, в т.ч. изготвянето на *стратегически и планови документи* през новия програмен период (2021-2027).
- Да се проучат *нагласите на НПО сектора* на територията на МИГ-а относно възможността за предоставяне или участие в предоставянето на определени социални услуги.
- Да се проучат *нагласите на бизнес сектора* на територията на МИГ-а относно възможността за предоставяне или участие в предоставянето на определени социални услуги.
- С оглед *нарастващите потребности на уязвимите групи* и ограничените средства, с които МИГ „Стамболово-Кърджали 54“ разполага е нужно двете общини да се фокусират върху *междубщинското сътрудничество*, като възможност за продължително и устойчиво предоставяне на съществуващите и нови социални услуги в общността. Да се реализира не само посредством общи проекти, но и съвместни договорености за споделено предоставяне и развитие на социалните услуги.
- Да се търси широко хоризонтално междубщинско сътрудничество с участието на бизнеса, НПО сектора и представителите на централната власт при предоставянето на социално услуги.
- Превенция на възможния дефицит на персонал посредством мониторинг, извършване своевременна оценка и планиране на нуждите от персонал на всеки шест месеца.

Конкретни препоръки за развитието на услугите:

- Да се насочат усилия към *подобряване комуникацията* между представителите на службите, ангажирани с *образованието* в двете общини, *представители на службите на агенция по заетостта* и *социалното подпомагане* и целевите групи;
- Проблемите във взаимодействието с *Дирекцията за социално подпомагане* трябва да се изследват, тъй като *преобладаващо мнозинство от респондентите* продължават, макар и поникала, да срещат трудности с тази дирекция, особено що се отнася *осигуряването на средства по Закона за хора с увреждания*;

- Необходимо е да се разшири и подобри достъпа на децата в неравностойно положение и продължително безработните лица до *заетост, здравни, социални грижи и образование*. И за представителите на двете целеви групи ежедневните проблеми, които ги съпътстват са в сферите на заетостта, социалните услуги, образованието, здравните грижи и транспорта;
- По отношение *образованието* да се осигури *допълнителна професионална квалификация* и образование за лицата, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование; да се *създадат стимули (напр. общински програми/проекти)*, насочени към включване и задържане на детето и семейството в образователната система, за да се гарантира тяхната конкурентоспособност на пазара на труд;
- По отношение *заетостта*: да се осигури по-добър достъп на търсещите работа чрез обучение и мерки, пригодени към нуждите на местния пазар на труд;
- Да се развиват индивидуални подходи за интегриране и повторно навлизане в трудовия живот за дългосрочно безработни, отдалечили се от пазара на труд;
- По отношение на *здравните грижи* – да се осигури по-добър достъп до консултации и преглед на деца с увреждания;
- Нужно е да се насочат усилия към подобряване *транспортната достъпност* на целевите групи – особено тези, които се намират в община Кърджали. Например, да се осигурява специализиран транспорт на целевите групи (деца в неравностойно положение) до училища, детски градини и др.
- Допълнителното внимание и грижа за децата в неравностойно положение и продължително безработните лица на територията на МИГа следва да се изразява най-вече в *по-силна финансова подкрепа, повече програми за субсидирана заетост* и предоставяне *директна подкрепа за родители за отглеждане на децата с увреждания в семейството*;
- Да продължат да се предоставят на територията на МИГа социалните услуги – *личен и социален асистент, домашен помощник за деца с увреждания*. Анкетираните от целевите групи посочват, че са доволни, най-вече от услугата „личен асистент“;
- По-активно да се използва *междоинституционалното партньорство* за осигуряване на финансови, човешки и други ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.
- Центровете за обществена подкрепа (ЦОП) трябва да продължат да предоставят *превенция и закрила на децата в риск (определя се като най-полезна дейност)*, както и *директна подкрепа за семейства с деца в риск*;
- Следва да се осигури подкрепа за следните мерки и дейности:
 - ✓ Подкрепа за родители, които отглеждат деца с увреждания в семейството;
 - ✓ Посредничество и информиране за осигуряване достъп до заетост на продължително безработни лица.

Да се консултират и насочват деца в риск и техните семейства към социални услуги;

- Да се оказва активна подкрепа на родителите в случаите на *дългосрочна безработица* чрез *допълнителна професионална квалификация* и включване в програми за заетост. Да се насочат усилия за изграждане на родителски капацитет и увереност, в т.ч. и директна работа в общността за подкрепа семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;

- Да се продължи да се работи за утвърждаване и усъвършенстване на приемната грижа за деца;
- Развитие на устойчиви мобилни социални услуги за населението от цялата територия МИГа;
- Да се изгради кризисен център с цел обхващане на най-рисковите целеви групи;
- Предоставянето на социални услуги от НПО организациите може да *подобри социалното обслужване* и трябва да се насърчи;
- Предоставянето на *застъпничество и обучение от НПО сектора* трябва да се насърчи, както и *партнирането им с други доставчици на социални услуги*, тъй като също може да доведе до подобряване социалното обслужване;

VIII. Приложение

АНКЕТНА КАРТА

За проучване проблемите на уязвимите социални групи и възможностите за социална и професионална реализация на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54

Проучването се извършва от „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ и има за основна цел да се идентифицират проблемите и интересите на уязвимите групи /деца в неравностойно семейно положение и дългосрочно безработните/ на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54. Да се регистрират техните потребности с оглед на създаване на нови възможности и предпоставки за тяхната подкрепа. Те ще бъдат систематизирани и анализирани и на тяхна база ще се изведат препоръки, които предлагат решения за подобряване на социално-икономическата среда на територията на МИГ.

1. Вие живеете в?

- ☐ общинския център
- ☐ село от община Стамболово
- ☐ село от община Кърджали

2. Кои са основните проблеми, които съпътстват вашето ежедневие? Моля посочете степента на важност/влияние на съответния проблем за вас, като отбележите в съответната колона с X

Основни проблеми	Няма влияние	Много слабо	Ниско	Силно	Много силно
Липса на достъп до заетост на пазара на труда	☐	☐	☐	☐	☐
Неосигурен достъп до здравни грижи	☐	☐	☐	☐	☐
Неосигурен достъп до социални услуги	☐	☐	☐	☐	☐
Неосигурен достъп до образование	☐	☐	☐	☐	☐
Лоша транспортна достъпност до селата	☐	☐	☐	☐	☐

3. Според вас, необходимо ли е по-специално внимание на общината към финансовите, жилищните и транспортни потребности на семействата с деца с увреждания и другите уязвими групи?

- ☐ да

- ☐ не
- ☐ по скоро да
- ☐ по скоро не

4. Ако, според вас е необходимо допълнително внимание и грижа за уязвимите групи на територията (деца в неравностойно положение и дългосрочно безработни лица) в какво би следвала да се изразява тя преимуществено?

- ☐ повече социални програми за подкрепа на деца в неравностойно положение
- ☐ подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството
- ☐ по-силна финансова подкрепа
- ☐ повече програми за субсидирана заетост
- ☐ подобряване на транспортната достъпност за деца с увреждания
- ☐ друго, моля посочете

5. Имате ли комуникация/общуване с представителите на съответните служби на общинските/държавните администрации в общините на чиято територия живеете?

Служба	Не	да	рядко	много рядко	не желая
Службите на Агенция по заетостта (ДБТ)	☐	☐	☐	☐	☐
Службите за социално подпомагане	☐	☐	☐	☐	☐
Службите, ангажиране с проблемите на образованието в общината	☐	☐	☐	☐	☐
С други служби	☐	☐	☐	☐	☐

6. Мислите ли, че комуникацията ви е недостатъчна и би било полезно да се подобри?

- ☐ Да, напълно
- ☐ По-скоро да
- ☐ По-скоро не
- ☐ Не

☐ Не мога да преценя

7. Как определяте взаимодействието и подкрепата, която получавате от представителите на институциите на територията на МИГ

Институция	добра	лоша	по-скоро добра	по - скоро лоша	нямам впечатления
С държавните институции на територията	☐	☐	☐	☐	☐
С общината	☐	☐	☐	☐	☐
С кметството	☐	☐	☐	☐	☐
С бизнеса	☐	☐	☐	☐	☐

8. Доволни ли сте от работата/ползите по наличните програми, които предлагат домашни грижи - Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник за деца с увреждания?

Програма	Не	Да	По не скоро	По скоро до	Не виждам полза
Личен асистент	☐	☐	☐	☐	☐
Социален асистент	☐	☐	☐	☐	☐
Домашен помощник за деца с увреждания	☐	☐	☐	☐	☐

9. Кои от дейностите на Центровете за обществена подкрепа са най-полезни за вас и в каква степен ?

Дейност/услуга	В малка степен	Отчасти полезни	Много полезни	Не ползвам услугата
Подкрепата за семейства с деца в риск	☐	☐	☐	☐

Осигуряване на достъп до образование	☐	☐	☐	☐
Превенция и закрила на деца в риск	☐	☐	☐	☐
Друга	☐	☐	☐	☐

10. Мислите ли, че действащите програми, които предлагат домашни грижи - Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник за деца с увреждания е добре да продължат и в бъдеще?

Програма	Не	Да	По скоро не	По скоро до
Личен асистент	☐	☐	☐	☐
Социален асистент	☐	☐	☐	☐
Домашен помощник за деца с увреждания	☐	☐	☐	☐

11. Срещате ли трудности при осигуряване на помощни средства чрез Дирекция за социално подпомагане по Закона за хората с увреждания (отговорете в случай, че имате нужда от помощни средства).

☐ не, никога

☐ понякога

☐ да, често

☐ винаги

12. Кои от изложените в следващата таблица мерки/дейности биха били полезни за вас или за други хора в неравностойно предложение на територията на МИГ.

Мерки/дейности	Не	Да	По скоро не	По скоро до

Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството	☐	☐	☐	☐
Създаване на мобилен екип за обхващане на децата и семействата в риск от цялата община	☐	☐	☐	☐
Адаптация на деца със СОП и увреждания към масовите общообразователни училища и масови детски градини	☐	☐	☐	☐
Образователни програми и инициативи, насочени към деца в риск от отпадане от училище	☐	☐	☐	☐
Изграждане на кризисни центрове за деца и лица, жертва на трафик и насилие	☐	☐	☐	☐
Посредничество и информиране за осигуряване на достъп до заетост на продължително безработни лица	☐	☐	☐	☐

13. Мислите ли, че неправителствените организации (НПО) имат роля за подобряване на социалното обслужване и грижи на територията на МИГ?

Роля на НПО	Не	Да	По скоро не	По скоро до
Участват в предоставянето на социални услуги, като преки доставчици	☐	☐	☐	☐
Подобряване на съществуващите и развитие на нови услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги	☐	☐	☐	☐
Застъпничество, обучение и партниране в управление на услуги	☐	☐	☐	☐

14. Вашата възраст е: ☐ от 18 до 29 г. ☐ от 30 до 40 г. ☐ от 41 до 50 г. ☐ над 51 г.

15. Вашият пол: ☐ Жена ☐ Мъж